

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Kristýna Spěváková, DiS.

**Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a
jejich využití sociálních dávek**

Olomouc 2019

vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedené prameny a literatury.

V Olomouci dne 10.04.2019

.....

Poděkování

Děkuji JUDr. Zdence Novákové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné rady, za její čas a konzultace, které byly přínosem pro moji bakalářskou práci při jejím zpracovávání.

Děkuji vedoucí azylového domu pro muže a ženy paní Bc. Lence Jořenkové, DiS. za možnost provádět výzkum v této organizaci a také za poskytnutí bohatých informací týkajících se klientů i samotné organizace.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kristýna Spěváková, DiS.
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, PhD.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Klienti centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek
Název v angličtině:	Clients of the Uničov social service center, contributory organization and their use of welfare benefits
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zaměřuje na osoby, které čerpají sociální dávky a případně jakého charakteru. Úvod teoretické části je věnován popisu sociálních služeb, příspěvku na péči, státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi a Centru sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace.</p> <p>Praktická část je zaměřena na analýzu osob, kterých se sociální dávky mohou týkat a na vyhodnocování polostrukturovaných rozhovorů, které v dané organizaci s klienty proběhly.</p>
Klíčová slova:	Sociální služby, příspěvek na péči, státní sociální podpora, pomoc v hmotné nouzi, Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, azylový dům pro muže a ženy
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis is focused on persons receiving social benefits, or what kind of benefits. The introduction of the theoretical part is dedicated to the description of social services, care allowance, state social support, assistance in material need and Center of social services Uničov, contributory organization.

	The practical part is focused on the analysis of people who can benefit from social benefits and on the evaluation of semi-structured interviews with clients.
Klíčová slova v angličtině:	Social services, care allowance, state social support, assistance in material need, Center of social services Uničov, contributory organization, asylum house for men and women
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 - Otázky rozhovoru</p> <p>Příloha č. 2 - Přepis rozhovoru – respondent 1</p> <p>Příloha č. 3 - Přepis rozhovoru – respondent 2</p> <p>Příloha č. 4 - Přepis rozhovoru – respondent 3</p> <p>Příloha č. 5 - Přepis rozhovoru – respondent 4</p> <p>Příloha č. 6 - Přepis rozhovoru – respondent 5</p> <p>Příloha č. 7 - Přepis rozhovoru – respondent 6</p> <p>Příloha č. 8 - Přepis rozhovoru – respondent 7</p> <p>Příloha č. 9 - Přepis rozhovoru – respondent 8</p>
Rozsah práce:	53 stran + 9 příloh
Jazyk práce:	čeština

Obsah

Úvod	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Sociální služby	10
1.1 Účel a definice sociálních služeb	11
1.2 Komplexnost služeb	11
1.3 Sociální služby – formy a skupiny pomoci	12
1.4 Zřizovatelé, poskytovatelé a uživatelé sociálních služeb	13
2 Příspěvek na péči	15
2.1 Sociální hledisko v příspěvku na péči	16
2.2 Podmínky nároku na příspěvek na péči	17
2.3 Příjemce příspěvku	18
2.4 Řízení o příspěvku	18
3 Státní sociální podpora	20
3.1 Druhy dávek státní sociální podpory	21
3.1.1 Přídavek na dítě	21
3.1.2 Příspěvek na bydlení	22
4 Pomoc v hmotné nouzi	24
4.1 Dávky	24
4.1.1 Příspěvek na živobytí	24
4.1.2 Doplatek na bydlení	25
4.1.3 Mimořádná okamžitá pomoc	26
5 Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace	27
5.1 Azylový dům pro muže a ženy	27
5.2 Domov pro matky s dětmi v tísní	29
5.3 Noclehárna	30
5.4 Pečovatelská služba	31
PRAKTICKÁ ČÁST	34
6 Metodologie výzkumu	34
6.1 Cíl výzkumu a dílčí cíle	35
6.2 Výzkumné otázky	35
6.3 Výběr výzkumného vzorku	36
6.4 Realizace výzkumného šetření	36
7 Shrnutí praktické části	45
Závěr	47

Seznam zkratek	48
Seznam grafů a tabulek.....	49
Seznam bibliografických zdrojů	50
Seznam příloh.....	53

Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma, které se nazývá Klienti centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek. Téma jsem si zvolila, jelikož mě zajímala problematika klientů, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci, jak se tito klienti se situací vyrovnávají, zda chtějí svoji situaci řešit, nebo se smířili s tím, že budou odkázáni na pomoc společnosti.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou popsány sociální služby, příspěvek na péči, státní sociální podpora, pomoc v hmotné nouzi a poslední kapitola je věnována přímo organizaci Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, kde probíhal výzkum. Praktická část je pojatá prostřednictvím kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů. Na rozhovory bylo vybráno 8 respondentů, kteří v období od ledna do února byli klienty azylového domu pro muže a ženy.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda klienti azylového domu pro muže a ženy využívají sociální dávky a pokud ano, jaké a jak dlouho.

Práce má stanovených několik dílčích cílů, které zkoumají příčinu ocitnutí se v nepříznivé sociální situaci, využívání pomoci organizace, pomoc ze strany rodiny, samostatnost klientů při vyřizování sociálních dávek případně závislost na pomoci druhých, dostatečnou informovanost klientů o nabídce sociálních služeb a tedy prostřednictvím koho či čeho informace získávají, co by klientům pomohlo, aby nebyli závislí na sociálních dávkách.

Na podobné téma bakalářské práce se v roce 2016 zaměřila autorka Martina Škývarová v Olomouci z Cyrilometodějské teologické fakulty. Její práce se nazývá Subjektivní potřeba osob bez domova být informován o poskytovaných sociálních službách a sociálních dávkách. Autorka uvádí, že málokdo se takovýmto tématem zabývá více do hloubky a tím má především na mysli konkrétní sociální politiku. Autorka si pro svoji praktickou část zvolila kvalitativní výzkum, podle kterého zjišťovala od skupin osob bez domova, jak hodnotí pomoc ze strany státu, který těmto lidem poskytuje sociální služby a sociální dávky. Autorka si kladla za cíl zjistit, jak tato cílová skupina uvažuje o fungování sociální politiky především o sociálních dávkách a poskytovaných sociálních službách. Pro svůj kvalitativní výzkum si zvolila 6 respondentů bez domova. Všech 6 respondentů není dle výzkumu spokojených se sociálními dávkami. Na druhé straně jsou však za sociální dávky vděční, jelikož tvoří jejich pravidelný měsíční příjem. Autorka zjistila, že nejvíce je

pro respondenty zajímavé materiální hledisko finanční pomoci ze strany státu, než pouhá informační stránka.

Bakalářskou práci napsanou v roce 2016, která se také zabývá obdobným tématem, zpracovala autorka Tereza Milá. Bakalářská práce nese název Dávky a služby sociální péče. Práce byla napsaná na Univerzitě v Hradci Králové. Bakalářská práce byla postavena na základě kvalitativní metody polostrukturovaného rozhovoru, kde se autorka zajímala, jaký pohled mají sociální pracovníci na osoby pobírající dávky v hmotné nouzi. Respondenti byli samotní pracovníci Úřadu práce, kteří pracují s lidmi, jež žádají o příspěvek z dávek hmotné nouze. Autorka chtěla prostřednictvím osobního rozhovoru oslovit alespoň 10 respondentů, ale z důvodu odmítavých reakcí k osobnímu setkání proběhlo nakonec 5 rozhovorů, ze kterých získala potřebná data. Z velké části jsou názory respondentů stejné nebo podobné. Shodli se na problematice, že systém dávek jim nevyhovuje a je málo nástrojů, které by zabránily jejímu zneužívání.

Při srovnání těchto zmíněných podobných bakalářských prací je zaměřenost mé bakalářské práce hlavně na sociální dávky, zjišťování druhů sociálních dávek, které osoby pobírají a jak dlouho je čerpají.

Bakalářská práce, zejména praktická část, byla náročná zejména z časových důvodů, shromažďování a vypracovávání dat. Všichni oslovení respondenti byli ochotní poskytovat potřebné informace při rozhovorech.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část se zabývá v první řadě tématem o sociálních službách, kde následně popisuje stanoviska účelu a definice těchto služeb, komplexnost služeb, formy a skupiny služeb. Důležitou zmínkou je, kdo patří mezi poskytovatele, zřizovatele a uživatele sociálních služeb. Další částí této práce je vymezení pojmu příspěvku na péči, jeho sociální hledisko, podmínky, na základě kterého se smí příspěvek obdržet, příjemci příspěvku a jaké je řízení příspěvku. Důležitá kapitola se nazývá státní sociální podpora, která byla čerpána převážně z aktuálního zákona o státní sociální podpoře. Jsou zde zmíněny druhy dávek, které státní sociální podpora v současné době nabízí, ale blíže jsou popsány pouze dávky, které souvisí s danou problematikou. Další kapitola, která musela být zmíněna, se nazývá pomoc v hmotné nouzi, kde jsou uvedeny a popsány dávky, kterých se hmotná nouze týká. Teoretická část se v neposlední řadě zabývá popisem organizace, která nese celý název: Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace. Zde je tato organizace popsána a jsou zde uvedeny sociální služby, které nabízí a poskytuje.

1 Sociální služby

Úkolem sociálních služeb je pomáhat lidem, kteří se dostali do nepříznivých sociálních situací kvůli svému zdravotnímu stavu, problémům s okolním světem, věkem či špatným životním stavem, vlivem špatného výběru způsobu života na základě kterého jsou neustále nepřáteli se společností, mají špatné životní návyky, pobývali v nevhodném životním prostředí, podle trestných činností ohrozili práva a zájmy jiných osob, atd. (Králová a Rážová, 2012).

Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb., který je platný od 1. 1. 2007 poskytl hlavní změny právě v oblasti sociálních služeb. Změny se týkaly jak nového konceptu sociálních služeb, jejich podob a kategorií, předpokladu poskytování, tak i nového přístupu poskytování finančního zajištění osobám, které pomoc v nepříznivé situaci potřebují (Králová a Rážová, 2012).

Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. § 1 upravuje podmínky, jakým způsobem poskytuje pomoc a podporu lidem, kteří se ocitli v tíživé sociální situaci v rámci sociálních služeb a příspěvků na péči. Dále tento zákon upravuje předpoklady pro vydání kompetencí k poskytování těchto služeb, upravuje výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb, inspekci poskytování sociálních služeb a předpoklady, které obsahují výkon činnosti

v sociálních službách. Tento zákon dále ještě upravuje předpoklady, které se týkají výkonu povolání sociálních pracovníků, jestliže vykonávají práci v sociálních službách nebo dle zvláštních právních předpisů pomáhají lidem v hmotné nouzi, v sociálně právní ochraně dětí, v azylových zařízeních, ve věznicích, ve školních zařízeních, ve zdravotnických službách, aj. (§ 1 odst. 1 - 2 zákona o sociálních službách).

1.1 Účel a definice sociálních služeb

Sociální služby jsou rozšířeny i o kategorii služeb veřejných. Tyto veřejné služby jsou poskytovány pro zájem veřejnosti. Vzhledem k tomu, že tyto služby nejsou brány jako služby komerční, jsou financovány z veřejných rozpočtů a jsou více zaměřeny na podrobnosti legislativy než u jiných služeb a na tomto základě jsou více závislé na politickém rozhodování státu obcí a krajů. Není zde vyloučené, že sociální služba nemůže být poskytována jako služba komerční. Pokud dochází mezi poskytovatelem a uživatelem k uzavření obchodní smlouvy, je tato služba brána jako služba komerční (Matoušek, 2011).

Pojem humanitní služby se vyskytují v zahraniční literatuře a lidé tu poskytují své služby osobám, které potřebují pomoc, věnují se jim právě jako dobrovolníci či jako profesionálové. Humanitní služby jsou velice rozsáhlé a spadají sem i rozsáhlejší služby jako např. administrativní, vzdělávací i zdravotnické. V českém prostředí se tyto služby využívají v užším konceptu a jsou tu hlavně pro lidi, kteří potřebují materiální pomoc v akutní tísni (Matoušek, 2011).

Sociální služby jsou poskytovány převážně pro osoby, kteří jsou společensky znevýhodnění. Těmto lidem se sociální služby snaží zkvalitnit jejich život, pomáhají je začleňovat do společnosti či případně naopak chrání společnost před možnými riziky těchto uživatelů služeb. Sociální služby z toho důvodu akceptují tyto uživatele, dále i jejich příbuzné, kategorie osob, do nichž patří, eventuálně i zájmy okolní široké společnosti (Matoušek, 2011).

1.2 Komplexnost služeb

Formulace sociálních služeb nese velký rozsah ve svých cílech a účelu, který spočívá např. u osob, které využívají dané služby a svůj život mají poníženy o sociální a zdravotní riziko. Dále u pomoci vývoje a ponechání dosavadní soběstačnosti při návratu zpět do domácího prostředí a oživení životního stylu či jeho zachování. Pokud uživatel dokáže

zavést samostatný život, rozvíjí své možnosti a jejich tvorby. (Krejčířová a Treznerová, 2013).

1.3 Sociální služby – formy a skupiny pomoci

Na základě sociálních služeb se poskytuje pomoc lidem, kteří se ocitli v těžké životní situaci, ale není to pomoc, která se poskytuje každému člověku. Soudobá právní úprava rozděluje v přepočtu 33 typů sociálních služeb, které jsou dále rozděleny do několika dalších skupin, které navazují na širší význam sociální péče, služeb sociální prevence a sociálního poradenství (Janečková, Číberová a Mach, 2016).

Úkolem poskytování služeb sociální péče je pomoc osobám obstarat jejich psychickou a fyzickou soběstačnost s úmyslem zapojit je do obvyklého každodenního života, nebo když mají špatný fyzický stav, tak jim alespoň obstarat vhodné prostředí a starat se o ně, jak je tomu např. v pečovatelských službách či domovech pro seniory. Naopak úkolem služeb sociální prevence je pomáhání lidem předejít situaci sociálního vyloučení, kteří jsou právě ohrožení z důvodu krizové sociální situace, ve které se nachází, svými životními návyky, stylem života, kvůli kterému vznikají konflikty se skupinami osob, nachází se ve špatném sociálním prostředí a trestné činnosti jiných osob na základě ohrožení práv příslušných zájmů. Záměrem těchto služeb je podporovat osoby, kteří se nacházejí v tíživé sociální situaci a hájit společnost před vznikem nežádoucích fenoménů. Princip sociálního poradenství leží na organizaci, službě či instituci, které přinášejí lidem náležitou pomoc a subvenci (Janečková, Číberová a Mach, 2016).

Sociální služby můžeme členit z hlediska rozdílů podle forem poskytování. Terénní služby navštěvují klienta do jeho přirozeného prostředí, tedy kde žije a kde pobývá. Pokud např. klient žije pod mostem, tyto služby přicházejí za osobou pod most. Další službou jsou služby ambulantní, které navštěvuje klient sám, buď s doprovodem, nebo jej někdo zaveze, nicméně se nenachází v domácnosti klienta. Poslední služby jsou pobytové, které už dle názvu slouží k ubytování klientů na noc nebo na delší dobu (Janečková, Číberová a Mach, 2016)

Ustanovení § 37 až § 70 v prvním odstavci stanovuje komu a za jakým úmyslem má nebo může být sociální služba poskytnuta. Může být poskytnuta osobám, které mají špatný věk, trpí chronickým onemocněním, je zdravotně postižený a na základě těchto faktorů vyžadují pomoc fyzických osob (§ 39 ZSS), nebo pomáhají osobám, kteří ztratili bydlení a ocitají se v nepříznivé sociální situaci. Na základě této skutečnosti zajišťují dočasné pobytové

služby, které souvisí se ztrátou bydlení (§ 57 ZSS). V první řadě je sociální služba stanovena pro seniory, zdravotně nemocné či lidem, kteří trpí chronickým onemocněním. V druhé řadě je tu služba pro osoby bez přístřeší, pro osoby bez domova, kteří nemají střechu nad hlavou. Na základě těchto dvou variant si může poskytovatel služeb zvolit, kterou cílovou skupinu bude upřednostňovat a které skupině bude služby poskytovat. Daný poskytovatel by měl zprávu o službě, kterou poskytuje, prezentovat na webových stránkách, pokud jsou vytvořené. Dále i v Registru poskytovatelů sociálních služeb, kde informace vloží do dokumentů, které spadají do popisu realizace poskytované sociální služby. Registr poskytovatelů sociálních služeb je elektronický dokument, který je otevřený společnosti a z důvodu této elektrické podoby je jeho vyhledávání snazší. Důležité informace nalezneme i na webovém portálu MPSV (Janečková, Číberová a Mach, 2016).

1.4 Zřizovatelé, poskytovatelé a uživatelé sociálních služeb

Mezi zakladatele sociálních služeb patří obce, kraje a MPSV. Obce smějí zakládat sociální služby hned ve dvou variantách. První variantou je, že může obec v rámci své nezávislé působnosti zakládat službu jako individuální instituční službu bez právní subjektivity. Tato služba je méně náročná na své zaměstnance, techniku a místo. Druhou variantou je zakládána služba samostatné subvenční instituce, které má samostatnou právní subjektivitu, ta je už však náročnější. Jako obce mohou také kraje na bázi své samostatné působnosti zakládat sociální služby formou individuálních instančních služeb či samostatných subvenčních institucí. Po roce 2002 začaly kraje zakládat majority společností sociální péče, které dříve zřizovaly okresy. Kraje nejsou však jediní, kteří zakládají zařízení sociální péče. Tato zařízení může také zakládat MPSV (Matoušek, 2011).

Subjekty zmíněné výše (obce, kraje, MPSV) si financují služby buď zčásti, nebo plně ze svých peněžních rozpočtů. Vládní subvence od roku 2007 chodí zapsaným poskytovatelům pomocí krajských úřadů (Matoušek, 2011).

Poskytovatelem a zakladatelem sociálních služeb jsou v ČR i nestátní neziskové organizace. Tyto instituce, aby vykonávaly svoji činnost, musí dostat dotace. Dotace získávají z otevřených rozpočtů obcí, krajů a ministerstev (Matoušek, 2011).

Do roku 1990 nebylo zcela možné poskytovat tyto služby, jelikož nevládní subjekty ještě zkrátka neexistovaly. Nadace jsou neobvyklým typem nestátního subjektu, které pouze

financují působení poskytovatelů sociálních služeb, nicméně ony samy tuto funkci nevlastní (Krejčířová a Treznerová, 2013).

Sociální služby mohou být poskytovány jen v případě, pokud mají udělené oprávnění o poskytování těchto služeb. Oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci. V zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 78 se uvádí, že kompetentní krajský úřad rozhoduje o registraci na základě trvalého bydliště fyzické osoby nebo rezidence právnické osoby. Vedení registru a zapisování poskytovatelů sociálních služeb má na starosti krajský úřad. Tento registr se zprostředkovává v listinné a elektronické podobě. Elektronická podoba je k nahlédnutí na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (Krejčířová a Treznerová, 2013).

Registrace může být také zrušena ze strany poskytovatele sociálních služeb z toho důvodu, že nesplňuje podmínky, které se týkají registrace, relevantně porušuje své povinnosti a na základě těchto skutečností mu byla uložena sankce za protiprávní jednání, nebo nezvládá plnění standardů hodnot poskytovaných služeb a tuto mezeru nezlikviduje (Krejčířová a Treznerová, 2013).

2 Příspěvek na péči

Příspěvek na péči je považován za státní dávku, která je určena lidem, kteří se ocitají v tíživé společenské situaci a potřebují pomoc jiných fyzických osob. Cílem této státní dávky je, aby se lidé, kteří se ocitají v nepříznivé sociální situaci, dokázali pomoci při zvládnání běžných základních životních potřeb, a to prostřednictvím rodiny nebo na základě pomoci od poskytovatelů sociálních služeb přímo poskytnutí některé z těchto služeb, nebo pomocí jiných fyzických či právnických osob, které jsou určeny zákonem, anebo kombinací těchto verzí (Králová a Rážová, 2012).

O příspěvek na péči se žádá na krajské pobočce Úřadu práce a přímo v místě, kde má uchazeč trvalé bydliště, nebo kde je nahlášen. Na základě podání žádosti provede sociální pracovník sociální šetření v kraji, kde žije, aby zjistil, jak moc je uchazeč nesoběstačný nebo jak moc je závislý na pomoci a podpoře druhých dle prováděcího právního předpisu (Viereckl, Lidinská a Votočková, 2015). V tomto případě se nejedná o kontrolu adresáta příspěvku, ale přímo na poskytovatele sociálních služeb, jemuž adresát z příspěvku, který pobírá, dané služby hradí. Pokud se najdou nějaké chyby, může být poskytovateli odebrána registrace. Kontrola se tedy zaměřuje na toho, jehož funkce je prostřednictvím subvencí financována. Je to způsob, jak hájit klienta sociálních služeb. Do této kontroly nespádají osoby blízké, tedy např. příbuzní, rodina, či jiné osoby, kteří s příslušným člověkem žijí v jedné domácnosti a pečují o něj. Tito lidé nemají žádnou registraci, jelikož neposkytují sociální služby vůči oprávněnému, ale poskytují služby na bázi tzv. nenucené péče. Je zřejmé, že např. na matku, která se stará o své postižené dítě nebude kontrola přiměřeně dohlížet, zda se o své dítě stará natolik, že příspěvek na péči efektivně využívá. Případně, že by byla matka podezřelá z týrání, zneužívání a nedostatečně by se o své dítě starala, musela by v tomto případě přijít kontrola. Na základě těchto skutečností by se dále postupovalo podle zákona, který má na starost sociálně právní ochranu dětí a podle trestně právních předpisů (Matoušek, 2011).

Na základě příspěvku na péči se může osobám, které pečují o své rodinné příslušníky zřetelně zlepšit situace zvláště proto, že těmto lidem není omezena jejich výdělečná činnost a nemusí se o rodinného příslušníka starat po celý den, jako tomu bylo dříve, např. u příspěvku na péči o osobu blízkou či jinou osobu (Matoušek, 2011).

Údaje o příjemcích příspěvku na péči jsou spravovány a vedeny v systému MPSV, který je znám jako centrální registr a tento informační systém též zavádí i zákon o sociálních službách (Matoušek, 2011).

Příspěvek na péči obsahuje některé motivační složky:

Pokud člověk na základě špatného zdravotního stavu nezvládá a není schopen se postarat o sebe a o svoji domácnost, je tu právě dávka, která se poskytuje na základě tohoto zjištění a žádné jiné podmínky nemusí být splněny.

Lidem, kteří potřebují péči, se poskytnou finanční prostředky, které jsou pro ně motivací a na základě kterých si mohou zvolit a opatřit sociální služby, které chtějí využívat a to bez jakéhokoliv příspěvní orgánu veřejné správy.

Na základě příspěvku na péči se bude produkovat zdravé konkurenční prostředí mezi těmi, kteří sociální služby poskytují.

Společně by mělo pojetí příspěvku na péči přispívat k tomu, aby lidé, kteří tuto péči potřebují, pobývají co nejvíce ve svém původním prostředí a ústavních prostředí používají co nejméně, tedy v krajních situacích. Jelikož by začal klient příspěvek více potřebovat, byl by považován za zákazníka, který si poskytované služby kupuje a to jak ve stanovisku k poskytovateli sociálních služeb, tak ke své rodině a příbuzným, kteří o osobu pečují (Matoušek, 2011).

2.1 Sociální hledisko v příspěvku na péči

Jako představitel přímých plateb za péči považujeme příspěvek na péči, který je zároveň dávkou. Tato dávka spadá do sféry sociální a ne zdravotnické a proto by měla více zareagovat na osoby se zdravotním handicapem než jen na vymezení ze stránky medicínské. Prostřednictvím příspěvku na péči je financována rodinná péče, která je poskytována členy rodiny, dále je k dispozici péče poskytována asistentem péče, nebo pomoc poskytovaná prostřednictvím sociálních služeb či kombinace těchto podob péče. Předpokládá se, že všechny zmíněné podoby péče budou mířeny na pomoc osobám, na jejich celý souhrn duševních a fyzických potřeb, jelikož mají zdravotní stav dlouhodobě nepříznivý a ve větší míře vyžadují pomoc druhého člověka, aby zvládali primární životní potřeby (Havlíková a Hubíková, 2015).

Příspěvek na péči je zaveden od roku 2007 a upravuje jej zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb., a dále vyhláška č. 505/2006 Sb., na základě které se provádějí některá ustanovení v zákoně o sociálních službách. Na základě této legislativy jsou pouze sociální pracovníci

od počátku zavedení tohoto příspěvku kompetentní k tomu, aby řídili přiznání příspěvku na péči na základě sociálního šetření. Na základě Sociální reformy I, která se uskutečnila v roce 2012, se veškerá pracovní náplň převedla na Úřad práce ČR. Sociální pracovníci na jednotlivých kontaktních pracovištích ÚP ČR konají sociální šetření pro nezbytnost vedení o PnP. Toto sociální šetření provádějí sociální pracovníci na oddělení/referátů nepojistných sociálních dávek. Písemný údaj, který je získán ze sociálního šetření, je považován za zákonem stanoveným podkladem, musí být předložen zároveň s lékařskými posudky a se zprávami z odborných prohlídek posudkovému lékaři Lékařské posudkové služby kompetentního okresního pracoviště ČSSZ. Posudkový lékař, aby mohl zjistit stádium závislosti uchazeče o příspěvek na péči na pomoci jiné fyzické osoby, potřebuje k rozhodnutí 2 dokumenty, kterými jsou lékařská dokumentace a zápis ze sociálního průzkumu. Prostřednictvím těchto informací se následně určuje, jestli vůbec a případně v jaké výši bude uchazečovi příspěvek na péči uznán (Havlíková a Hubíková, 2015).

2.2 Podmínky nároku na příspěvek na péči

Osoba, která je mladší 18 let věku se stává závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve 4 stupních:

Stupeň I, což je lehká závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala tři hlavní životní potřeby,

Stupeň II, tedy středně těžká závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala čtyři nebo pět hlavních životních potřeb,

Stupeň III, nazývaný těžká závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala šest nebo sedm hlavních životních potřeb,

Stupeň IV, úplná závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala osm nebo devět hlavních životních

potřeb a potřebuje jinou fyzickou osobu, která by mu poskytovala každý den zvláštní péči (§ 8 odst. 1 zákona o sociálních službách).

Osoba, která je starší 18 let věku se stává závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve 4 stupních:

Stupeň I, nazývaný lehká závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala tři nebo čtyři základní životní potřeby,

Stupeň II, tedy středně těžká závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala pět nebo šest hlavních životních potřeb,

Stupeň III, tedy těžká závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala sedm nebo osm hlavních životních potřeb,

Stupeň IV, který se nazývá úplná závislost. Patří sem osoba, která příčinou dlouhodobé špatné zdravotní situace není způsobilá k tomu, aby zvládala devět nebo deset základních životních potřeb. Tato osoba potřebuje každodenní výpomoc, dozor nebo pozornost jiné fyzické osoby (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách).

2.3 Příjemce příspěvku

V zákoně o sociálních službách č. 108/2006 Sb. v § 19 se uvádí, že adresátem příspěvku je kompetentní osoba, pokud není uvedeno jinak. Namísto kompetentní osoby se stávají příjemci na příspěvku zákonní zástupci či poručníci, nebo jiná fyzická osoba, které byla nezletilá kompetentní osoba předána do péče na základě rozhodnutí náležitého orgánu (§ 19 odst. 1 – 2 zákona o sociálních službách).

2.4 Řízení o příspěvku

Hlavním krokem pro uznání příspěvku na péči je zaslání písemné žádosti, která se podává na principu tiskopisu, který je nařízený ministerstvem a pokud osoba za sebe není schopna jednat a nemá za sebe žádného zástupce, musí řízení o příspěvku spustit úřední moc (§ 23 odst. 1 zákona o sociálních službách).

Pokud příslušný kompetentní orgán rozhodl o tom, komu nezletilou osobu svěří do péče, pak tato osoba zastupuje nezletilou osobu v řízení o příspěvku (§ 23 odst. 2 zákona o sociálních službách).

Pokud nezletilá osoba používá služby k pobytu dle § 48 (domovy pro osoby se zdravotním postižením), § 50 (domovy se zvláštním režimem), § 52 (sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče), vybídne krajská pobočka Úřadu práce osobu, která je zmíněná v odstavci 2, zákonného mluvčího či kurátora k tomu, aby zažádali o příspěvek nejpozději do 2 měsíců od doby, kdy jim byla výzva doručena. Pokud však zákonný zástupce, kurátor nebo osoba uvedená ve 2 odstavci této osoby nebudou reagovat na výzvu a nedají vědět o svém pobytu, pak tuto osobu obhájí v řízení o příspěvku zařízení sociálních služeb (§ 23 odst. 3 zákona o sociálních službách).

Příjemce příspěvku nebo moc úřední může zavést námět na změnu v řízení o příspěvku, přerušit výplatu nebo jeho úplně oddělit jen v případě, pokud se nejedná o proces podle § 26a odst. 1, kde se řízení nevede (§ 23 odst. 4 zákona o sociálních službách).

Krajská pobočka Úřadu práce určí kurátora osobě, která na základě svého zdravotního stavu není schopná se chovat samostatně a nemá žádného mluvčího. Krajská pobočka Úřadu práce takového rozhodnutí učiní na základě lékařského posudku, který vydávají poskytovatelé zdravotních služeb (§ 23 odst. 5 zákona o sociálních službách).

V žádosti o příspěvek musí být uvedeno mimo patřičnosti určené správním řádem také to, která fyzická či právnická osoba poskytuje osobě nebo bude poskytovat pomoc, jakou míru bude pomoc obsahovat a na základě těchto skutečností musí existovat písemný souhlas té fyzické nebo právnické osoby, která bude pomoc obstarávat. Dále musí být stanoven postup, jakým má být příspěvek vyplácen a dokument, který obsahuje výši výdělku jak oprávněné osoby, tak osob posuzovaných v rozhodné době v situacích, kdy dle § 12 odst. 1 má být příspěvek zesílen (§ 24 zákona o sociálních službách).

3 Státní sociální podpora

Dávky, které se dnes poskytují ve sféře státní sociální podpory, se dříve dávaly z různých společenských systémů, a co se týče právní úpravy, ta nebyla přehledná a množství situací neodpovídalo požadavkům současného rozvoje (Krebs a Průša, 2002).

V roce 1995 vznikla soustava, která se nazývá zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Prostřednictvím tohoto systému jsou státní orgány svěřeny k tomu, že vykonávají administrativní činnosti, které se sociální podpory týkají. Soustava je považována za nepřispěvkovou a veškeré náklady jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Na základě této státní sociální podpory stát zajišťuje podporu rodinám, které se o své děti nedokáží sami postarat, jelikož jim jejich vlastní síly a vlastní opatření nestačí a děti se tak stávají nezaopatřenými (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005).

Za zásadní formu finanční podpory se v současné době považuje právě vliv dávek státní sociální podpory. Tyto dávky jsou především poskytovány pro rodiny s dětmi a jsou poskytovány na základě jejich lepší životní situace. Soustava dávek státní sociální podpory se snaží omezovat nebezpečí a zároveň se snaží zlepšovat poměry rodiny na základě toho, že zkoumá životní etapu nezaopatřeného dítěte od jeho samého počátku až do jeho vystudování. Poskytuje podporu rodinám s dětmi, které se ocitají v těžkém životním poměru a starají se např. o miminko nebo malé dítě, pečují o postižené dítě, nebo jsou tu rodiny, které se potýkají s nedostatečným příjmem či rodiny, které netvoří pár a jsou neúplné. Tyto dávky nespádají do objektu zdanění, u některých dávek státní sociální podpory probíhá ověřování na základě příjmu, ale majetkové stanovisko není prozkoumáváno (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005).

Státní sociální podpora je dle zákona č. 117/1995 Sb. podsystemem společenského zajištění, kvůli které stát participuje na krytí výdajů ať už na stravu, základní nezbytnosti dětí a rodin a poskytuje je i při jiných společenských událostech (Nevrtal a Bárta, 2000).

Řeší ty situace, které považuje za nezbytně nutné. Vyplácí se ze státního rozpočtu lidem a jsou projevem vzájemnosti mezi manželi, kteří nemají děti a naopak mezi rodinami s dětmi, lidem s vyšším platem či lidem s nižším platem. Státní sociální podpora se vyplácí jen lidem, kteří splňují předpoklady určené zákonem o SSP (Nevrtal a Bárta, 2000).

Státní sociální podpoře náleží také orgány státní správy, které státní správu provozují a jsou jimi Úřad práce České republiky, do kterého spadají krajské pobočky, pobočka pro naše hlavní město Prahu a Ministerstvo práce a sociálních věcí (§ 2a zákona o státní sociální podpoře).

3.1 Druhy dávek státní sociální podpory

Okruhy dávek můžeme rozčlenit do několika kritérií, závisí převážně na tom, zda se jedná o dávky, u kterých genezi požadavku i její výplatu řeší příslušný orgán na základě svého uvážení nebo nařízení, nebo záleží na přesném dodržení zákonem stanovených předpokladů. V tomto případě mluvíme o dávkách dobrovolných, které se nazývají fakultativní, nebo mluvíme o dávkách nárokových, které jsou pojmenovány jako obligatorní (Hejkal a Šváchová, 1995).

Dle zákona o státní sociální podpoře č. 117/1995 Sb. máme v současné době dávky, které dělíme na testované či netestované. Do testovaných dávek patří přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Zbylou část netestovaných dávek tvoří rodičovský příspěvek a pohřebné (§ 2 zákona o státní sociální podpoře).

Mezi dávky státní sociální podpory (zmněné výše) tedy patří přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné. Rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné úzce nesouvisejí s výzkumným vzorkem, tudíž se zde zabývám pouze výběrem těmi dávkami, které souvisí se zkoumanou problematikou.

3.1.1 Přídavek na dítě

Dle zákona o státní sociální podpoře č. 117/1995 Sb. v § 17 jsou předpoklady požadavku na přídavek na dítě takové, že nárok může mít jen dítě, které je nezaopatřené a výdělek v jeho rodině není vyšší, než obnos životního minima rodiny a koeficient 2,70 (§ 17 zákona o státní sociální podpoře).

Výplata přídavku na dítě

Pokud přídavek na dítě náleží dospělému nezaopatřenému člověku a není-li stanoveno jinak, výplata přídavku se vyplácí přímo této osobě (§ 19 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře).

Přídavek na dítě, který patří nezletilému nezaopatřenému dítěti, se vyplácí přímo osobě, která o dítě pečuje a stará se o něj a to vždy ke konci kalendářního měsíce, v němž dítě nabylo dospělosti. Přídavek na dítě se vyplácí dospělému nezaopatřenému dítěti od splátky přídavku na dítě každý náležející měsíc po měsíci, ve kterém nabyl dospělosti. Pokud má dítě, které je nezletilé a nezaopatřené více lidí, kteří o něj bezprostředně pečují, vyplácí se přídavek na dítě pouze osobě, na které by se mělo více pečujících osob domluvit. Pokud se tyto osoby nedomluví, přichází řada na krajskou pobočku Úřadu práce, která rozhoduje o přídavku na dítě a stanoví, které z osob bude přídavek na dítě vyplácen (§ 19 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře).

Jestliže je o nezletilé a nezaopatřené dítě postaráno v institutu, který se věnuje o péči dětí a mládeži, vyplácí se přídavek na dítě přímo tomuto zařízení. Pokud byl pobyt v tomto institutu, který pečuje o dítě nezletilé a nezaopatřené a který se o něj bezprostředně stará přerušen na čas zahrnující celý kalendářní měsíc, bude přídavek na dítě vyplácen osobě, která se dítěte ujala a bude se o něj starat. Ohledně ukončení pobytu takto obdobně funguje i 2 odstavec (§ 19 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře).

3.1.2 Příspěvek na bydlení

Dle zákona o státní sociální podpoře č. 117/1995 Sb. v § 24 jsou předpoklady požadavku na příspěvek na bydlení takové, že nárok má osoba, která je buď vlastníkem, nebo majitelem bytu s trvalým bydlištěm, jestliže jsou náklady na bydlení vyšší než jejich příjmy v rodině a koeficientu 0,30 a koeficientu v Praze 0,35, nebo výše příjmů v rodině a koeficientu 0,30 a v Praze koeficientu 0,35 není vyšší, než částka nákladů, které se týkají normativní stránky jako například nájemné, energie a služby (§ 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře).

Vlastníkem bytu je považována i osoba, která je vlastníkem nemovitosti, ve které je byt, který vlastník používá a je v bytě hlášen k trvalému pobytu. Za vlastníka bytu se také považuje i manžel, který má na byt právo na základě vlastnického práva druhého manžela, pokud požadavek na příspěvek na bydlení neuplatňuje právě manžel jako držitel bytu. Pokud mají oba z manželů společnou nájemní pravomoc, jsou bráni jako nájemníci bytu. Aby stále platil nárok na příspěvek na bydlení, považuje se stále za dobu nájemní i doba, kdy zaniklo členství v bytovém spolku do uběhnutí termínu k uvolnění bytu, dále smrtí nájemníka v úředním bytě či bytu specifického určení do uplynutí termínu k vyprázdnění tohoto bytu,

nebo doba úplného zanechání úředního bytu nebo jiného bytu se specifickým určením jeho nájemníkem do oběhnutí termínu k vystěhování tohoto bytu (§ 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře).

V případě, že požadavek na bydlení splňuje více osob, patří příspěvek na bydlení jen osobě, kterou si mezi sebou musejí dle domluvy zvolit. Pokud se osoby nedohodnou, přidělí příspěvek na bydlení krajská pobočka Úřadu práce, která příspěvky na bydlení vyplácí, osobě, kterou si sama zvolí (§ 24 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře).

Pokud kompetentní osoba, která má v bytě trvalé bydliště, změní bydlení během kalendářního měsíce, přihlíží se k tomuto přechodu na základě účelu příspěvku na bydlení až od příštího kalendářního měsíce. To stejné platí i v případě, když je osoba hlášena k trvalému pobytu a stane se majitelem či nájemníkem tohoto bytu, nebo byt v procesu kalendářního měsíce opustí (§ 24 odst. 4 zákona o státní sociální podpoře).

Bytem se podle zákona rozumí souhrn místností nebo nezávislé obytné místnosti, které z technického hlediska a hlediska vybavenosti splňují požadavky stavebního zákona a kolaudace a byt může být užíván k trvalému bydlení (§ 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře).

4 Pomoc v hmotné nouzi

„Systém pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, zejména zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.“ (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018, s. 1).

Systém pomoci v hmotné nouzi je verze pomoci lidem, kteří mají nevyhovující příjmy, a stimuluje tyto lidi k tomu, aby si obstarali způsob, na základě kterého budou uspokojovat své životní požadavky za předpokladu, že každá pracující osoba se má lépe, než osoba, která pracovat nechce a práci se vyhýbá. Prostřednictvím hmotné nouze nedochází k sociálnímu vyloučení. Důležitou součástí je sociální práce s klienty, kterou mimo Úřadu práce České republiky vykonávají i obecní úřady, které jsou blíže k občanům a mohou v rámci sociálního zaměstnání zareagovat přímo na jejich potíže (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018).

Za osobu v hmotné nouzi je považována osoba či rodina, která vlivem svých nedostačujících příjmů, které není schopna na základě nároků závazků, prodejem či využitím svého majetku nějak zvýšit a není schopná řešit sociální a majetkové postoje, kterými nemůže uspokojit své hlavní životní potřeby, které jsou pro jiné jedince ve společnosti dostatečné (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018).

4.1 Dávky

„Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:

- *Příspěvek na živobytí*
- *Doplatek na bydlení*
- *Mimořádná okamžitá pomoc.“ (§ 4 zákon č. 111/2006 o pomoci v hmotné nouzi).*

4.1.1 Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí je hlavní dávkou pomoci v hmotné nouzi, který připadá rodinám, které mají malé nedostatečné příjmy. Nárok na tyto dávky mají osoby či rodiny, kterým po odečtení výdajů za náklady svého bydlení nezbývá částka, kterou by měli využít

na živobytí. Obnos určený na živobytí je pro každou osobu individuální dle jejich příležitostí a hodnocení. Živobytí se odvíjí, pokud například jedinec pracuje a zda je schopen uplatňovat své závazky, projeje či jiné naložení s majetkem. Následně se částky osob sčítají a zjistí se suma příslušná na živobytí, která se stanovuje na základě částek určených pro existenční a životní minimum. Pokud osoba na základě rady oprávněného odborného lékaře posoudí vzhledem k jeho zdravotnímu stavu, že musí mít dietní stravování, tak se částka navyšuje. Pokud jedinec dluží na výživné svého dítěte, které je ještě nezletilé až trojnásobek jeho měsíční splátky, je příspěvek hrazen z existenčního minima, nebo z navýšené částky vzhledem k jeho dietnímu stravování. U osob, které jsou vedeny v evidenci o zaměstnání a ještě před 6 kalendářními měsíci, než podali žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi, byli na základě porušení hrubým způsobem povinnosti týkající se vykonávané práce na základě pracovního právního vztahu či jiných podobných důvodů vyhozeny, dělá částka živobytí obnos existenčního minima, nebo zvýšený obnos z důsledku dietního stravování. Částka existenčního minima nebo navýšená částka z hlediska dietního stravování náleží i osobě, která celý kalendářní měsíc využívá služeb zdravotní péče ve zdravotnických ústavech (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018).

4.1.2 Doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení je druhá dávka pomoci v hmotné nouzi, která se řeší v případě, kdy rodina či osoby nemají finance na to, aby zaplatili výdaje za bydlení, a kde jim nestačí finanční prostředky z jejich příjmů i na základě pobírání příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory. Dávka se vyplácí osobě, která je majitelem bytu, nebo osobě, která byt užívá na základě písemného smluvního ujednání, nařízení či jiné právní hodnosti. Pokud má osoba ve vlastnictví nějakou stavbu pro svoje či rodinné zotavení, má nárok na dávku v případě, že stavba splňuje úroveň hodnoty bydlení dané ze zákona prostřednictvím stavebně technických standardů. Orgán pomoci v hmotné nouzi může poskytnout doplatek na bydlení i součásti bytu, který splňuje veškeré hygienické podmínky, stavebně technické standardy hodnoty bydlení a s obecním souhlasem do jiného, než obytného místa. Týká se to ubytování v sociálních službách, do kterých spadají azylové domy, domovy pro seniory či chráněné bydlení. Aby se mohl využít doplatek na bydlení, musí se napřed získat příspěvek na živobytí. Pokud osoby či rodiny přesáhli svými příjmy částku živobytí a příspěvek na živobytí jim nebyl uznán, ale nepřesáhli částku 1,3 násobku, může jim zákon umožnit doplatek na bydlení. Částka doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení nájmu, energií a služeb

s bydlením souvisejících zůstala osobě či rodině částka, kterou potřebují na živobytí (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018).

4.1.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Tato pomoc se poskytuje osobám, které se ocitnou v takových situacích, že se musí ihned řešit. Zákon do této pomoci zařazuje 6 případů. Mimořádná pomoc pomáhá osobě, která nesplňuje požadavky k poskytování opakujících se dávek, ale pokud se jí dávky neposkytnou, hrozí osobě značná újma na zdraví. Dávka se vyplácí v částce, která se dopočítává s příjmem osoby do existenčního minima, pokud má osoba nezaopatřené dítě tak do životního minima. Dávky mimořádné okamžité pomoci se poskytují lidem, kteří byli součástí živelných pohrom, nehod, požárů. Dávku je možné uhradit v případě, že jedinec nemá finanční prostředky na zaplacení duplikátů jeho osobních dokumentů, nebo pokud ztratí finanční prostředky. Pokud nemá prostředky k nákupu nebo opravě věcí, které dlouhodobě potřebuje. V případě, že nemá prostředky na to, aby zajistili náklady, které se týkají vzdělání svého nezaopatřeného dítěte nebo jejich kroužků a jiné činnosti, které souvisejí se sociálně-právní ochranou dětí. Mimořádná pomoc je poskytována osobám, které jsou ohroženy z hlediska vyloučení společnosti, týká se to jedinců, kteří přišli z vězení, z dětských domovů, pěstounské péče po dosažení dospělosti, nebo příchod z institucí, kde se léčili s chorobnými závislostmi (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018).

5 Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace

Organizace Centrum sociálních služeb Uničov příspěvková organizace, která ve zkratce nese název CSS byla založena dne 01. 01. 2008. Centrum sociálních služeb Uničov je příspěvkovou organizací města Uničova. Vznik organizace byl schválen rozhodnutím č. j. 9/7/2007 zastupitelstvem města Uničova, které tak učinilo dne 26. 11. 2007. Krajský úřad Olomouckého kraje rozhodl dle ustanovení § 81 zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. o registraci příspěvkové organizace dne 21. 01. 2008 pod č. j. KUOK/1114/2008 (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Organizace se řídí zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Organizace poskytuje sociální služby dle § 35 základní činnosti při poskytování sociální služby, § 40 pečovatelská služba, § 57 azylové domy, § 63 noclehárna dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Centrum sociálních služeb Uničov příspěvková organizace poskytuje 4 registrované sociální služby, a to azylový dům pro muže a ženy, domov pro matky s dětmi v tísní, noclehárnu a pečovatelskou službu.

5.1 Azylový dům pro muže a ženy

Největší pobytovou sociální službou, kterou organizace poskytuje pro osoby bez přístřeší, je azylový dům pro muže a ženy. Jak už z názvu vyplývá, mohou sociální službu využít muži i ženy.

Posláním azylového domu je, aby lidé, kteří se ocitli v azylovém domě a nacházejí se v nepříjemné životní situaci a přišli o střechu nad hlavou těmto lidem pomoci na základě opory, kterou jim poskytnou a individuálním přístupem, který je veden k tomu, aby vyřešili svoji životní situaci a byli způsobilí se opět zapojit do společnosti (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Služba má stanové cíle, prostřednictvím kterých se snaží napomáhat klientům, kteří si hledají bydlení, pomáhá jim čerpat sociální službu na nevyhnutelně dlouhou dobu. Služba lidem, kteří řeší těžké životní situace, pomáhá i v rámci zajišťování sociálních dávek, vyřizování dokladů, pomáhá řešit dluhy, pomáhá jim při hledání zaměstnání či hledání nového bydlení. Vede klienta k tomu, aby si samostatně řešil své problémy, pomáhá jim, aby

rozvíjeli své možnosti a zdatnosti a v neposlední řadě se snaží přizpůsobit jejich individuálním potřebám ve sféře sociálních služeb, které poskytují (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Cílovou skupinu služba považuje osoby, které nemají domov, osoby, které jsou starší 18 let a mají trvalý pobyt v Uničově a mikroregionu Uničovska. Situace se změní v případě, když jsou volné kapacity. V tomto případě organizace poskytuje sociální služby i osobám, které pomoc potřebují na nezbytně dlouhou dobu i když nemají trvalý pobyt v Uničově či mikroregionu Uničovska (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Služba může odmítnout sepsat smlouvu o poskytnutí sociální služby z jasně stanovených důvodů, které jsou dány v zákonu o sociálních službách. Smlouvu není možné uzavřít, pokud osoba žádá o službu, kterou tato organizace neposkytuje nebo pokud jsou plné kapacity. Dále služba neposkytne smlouvu osobě, která má zdravotní stav na takové úrovni, že potřebuje lékařské ošetření či neustálý dohled ošetřovatelské péče, nebo zda trpí infekční nemocí. Služba nepřijme osobu, která porušovala povinnosti zmíněné ve smlouvě a tato osoba žádá znovu o poskytování jejich služeb po kratší době než 6 měsících. Smlouvu nemusí také poskytnout lidem, kteří trpí určitými kritérii postižení, jako například tělesné postižení, mentální postižení, kombinované postižení, neslyšící či zrakově postižení (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Azylový dům nabízí služby, které se týkají ubytování mužů a žen, mají zde k dispozici prostory pro osobní hygienu, základní služby sociálního poradenství, je zde i vybavení, kde si mohou připravit jídlo. Mezi fakultativní služby, které mohou klienti používat je například praní či sušení prádla, půjčení ručníků, zapůjčení telefonu k vyřízení svých osobních záležitostí, kopírování, počítač s internetem (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Kapacitně je na tom azylový dům pro ženy a muže takto: 12 lůžek je určeno pro muže, stejný počet lůžek je k dispozici pro ženy. Součástí azylového domu je i dvoulůžkový byt, který mohou využívat osoby s trvalým pobytem v Uničově. Další podmínky k poskytnutí sociální služby v bytě jsou stejné jako na azylovém domě (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

5.2 Domov pro matky s dětmi v tísní

Další pobytovou sociální službou pro osoby bez přístřeší je domov pro matky s dětmi v tísní. Jak už název služby napovídá, tato služba je určena pro matky případně otce s dětmi, kteří akutně řeší absenci bydlení.

Úkolem domova pro matky s dětmi v tísní, který se nachází v Uničově je zajistit matkám, případně otcům s dětmi nebo těhotným ženám pomoc a oporu na období nezbytně nutnou, jelikož se ocitli v těžké společenské situaci spojené se ztrátou domova. Dalším úkolem domova je individuální jednání s klienty, na základě kterých by měli vlastními silami řešit svoje sociální poměry a pokoušet se zapojit do společnosti (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Domov pro matky s dětmi v tísní má stanoveny hned několik cílů, jako například směřovat klienta k intenzivnímu hledání domova a tím využíval službu na dobu nezbytně nutnou, vede klienta, aby si dokázal sám řešit své problémy, byl podporován v rámci svých možností a zdatností co se týče např. vedení domácnosti, vaření, péče o dítě, dobře vynakládat s penězi. Dále domov klientům pomáhá ve vyřizování dokladů, sociálních dávek, splácení závazků, s péčí o dítě, s hledáním a udržením zaměstnáním, s bydlením a uzpůsobením plánování sociálních služeb klientovi a jeho individuálním požadavkům na základě možnosti poskytování těchto služeb (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Domov pro matky s dětmi v tísní považuje za cílovou skupinu matky, případně otce, kteří mají maximálně 3 děti či jsou ženy v 8 měsíci těhotenství a jsou starší věku 18 let a svoji neuspokojivou sociální situaci sami nezvládají (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Odmítnout sociální službu mohou za stejných podmínek, jaké jsou zmíněny u azylových domů pro muže a ženy (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Mezi základní činnosti této služby patří poskytnutí ubytování a základní sociální poradenství, dále poskytnutí podmínek pro osobní hygienu a prostory pro zajištění stravy. Z fakultativních služeb má klient možnost využít automatickou pračku k vyprání prádla, k dispozici je i počítač s internetem, telefon a možnost kopírování (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Celková kapacita v domově pro matky činí 7 míst. Jeden byt je přizpůsoben pro jednoho dospělého s dvěma dětmi a druhý byt je určen pro jednoho dospělého a tři děti (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

5.3 Noclehárna

Poslední sociální službou poskytovanou organizací pro osoby bez přístřeší je noclehárna. Dle zákona o sociálních službách je tato služba zařazena do ambulantních služeb.

Noclehárna je přizpůsobená pro ženy a muže, kteří se ocitli bez přístřeší, v těžké sociální situaci. Prostřednictvím nocleháren se těmto lidem poskytuje nocleh, podmínky pro osobní hygienu a jako v každé sociální službě i podpora v rámci základního sociálního poradenství, na základě kterého jsou osoby vedeny k tomu, aby se znovu zapojili do společnosti (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Noclehárna má za cíl pomáhat klientům, kteří se ocitli v krizové situaci. Pomáhá jim v rámci sociálního poradenství s uplatňováním jejich práv a oprávněných zájmů, pomáhá s řešením osobních problémů. Dále noclehárna poskytuje pomoc při hledání bydlení, nabízí podmínky, aby klienti mohli uspokojovat základní lidské potřeby. Pro klienty, kteří využívají noclehárnu, je zajištění základních lidských potřeb, jako je nocleh, teplo, hygiena, možnost přípravy stravy nejdůležitější. V rámci sociální práce je snahou o to, aby klienti nebyli závislí na systému pomoci a své záležitosti si řešili sami, aby byla zachována lidská práva a úcta a úcta ke každému klientovi (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Cílová skupina pro noclehárnu je stejná, jako v azylovém domě pro muže a ženy, stejně jako podmínky odmítnutí smluv a poskytované služby (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Kapacita noclehárny disponuje šesti lůžky pro muže a čtyřmi lůžky pro ženy (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Bezdomovectví

Pojem bezdomovectví je sociální úkaz, do kterého spadají lidé, kteří ztratili své zázemí, životní důvěru a stali se sociálně vyloučenými. Bezdomovectví je něco více než jen nemít střechu nad hlavou a více než bída, je prvkem širšího konceptu lidí, kteří jsou odsouváni na okraj společnosti z toho důvodu, že se nedokáží podílet na životě jako ostatní

lidé. Nejvíce se bezdomovectví potýká ve velkých městech, jelikož si zde osoby bez domova myslí, že tu dokážou uspokojit své základní životní potřeby, nebo zde naleznou práci, proto se tu hromadí (Průdková a Novotný, 2008)

„Bezdomovectví je komplexní, dynamický a diferencovaný proces, v jehož rámci různí jednotlivci i skupiny procházejí různými vstupními a výstupními body.“ (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013, s. 8).

Zjevné bezdomovectví se vyznačuje tím, že lidé bez domova přespávají v parcích, nádražích, na ulicích a při chladnějším počasí vyhledávají noclehárny, které slouží po veřejnost. **Skryté bezdomovectví** obsahuje ty typy osob bez domova, kteří nejsou nikde evidováni, vyhledávají místa jako vraky aut, pobývají v kanálech, ve sklepích, v demoličních místech, v přepravnících, nebo bývají přes noc u známých a veřejné služby jsou potom s tímto navýšeným počtem nedostačující. Do **potencionálního bezdomovectví** spadají skupiny osob, které nemají úplně vyhovující a jisté bytové podmínky. Patří sem osoby, kterým hrozí propuštění z věznic, z dětských a psychiatrických zařízení. Migranti, lidi z azylových domů a přistěhovalci také mohou tvořit skupinu potencionálních imigrantů (Štěchová, Luptáková a Kopoldová, 2008).

5.4 Pečovatelská služba

Čtvrtou sociální službou, kterou poskytuje Centrum sociálních služeb, je pečovatelská služba. Tato služba je zaměřena na seniorskou klientelu a osoby se zdravotním postižením. Pečovatelská služba je terénní případně ambulantní službou, která je poskytována v domácnostech klientů nebo v zařízeních organizace, kam klient dochází.

Posláním pečovatelské služby je pomoci seniorům a dospělým lidem, kteří se nacházejí v nepříznivé sociální situaci z důvodu svého stáří či nemoci. Umožnit jim být co nejdéle ve svém domácím prostředí, osobním přístupem podporovat jejich nezávislost a tradice. Služba pomáhá poskytovat péči rodinám, kterým se současně narodili tři a více dětí (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Mezi cíle pečovatelské služby patří například vedení klienta k tomu, aby byl co nejdéle samostatným ve svém běžném životě. Pokud klient nezvládá být samostatný ve všech úkonech, služba mu pomáhá v těch činnostech, které již sám nezvládá. Dále je v nabídce pomoc rodinám zvládat těžkou situaci, která nastává s obstaráváním pečovatelské péče o svého rodinného příslušníka. Klientovi pomáhá k dosahování a realizaci jeho vlastních cílů.

Snází se, aby jedinec pobyl co nejdéle ve svém domácím prostředí. Podílí se o péči klienta s více subjekty, které se o jedince také starají. Mezi tyto subjekty např. patří rodina, domácí péče, ošetrovatelská služba a jiné sociální služby (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Mezi cílovou skupinu patří právě lidé, kteří jsou chronicky nemocní, jsou to osoby s omezenými možnostmi, kteří v důsledku svého věku či nemocí vyžadují pečovatelskou službu. Spadají sem i senioři a rodiny, kterým se zároveň narodili tři nebo více dětí (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Okamžitá kapacita pečovatelské služby v terénní službě je 8 klientů, v ambulanci službě je možná okamžitá kapacita 1 klient (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Domy zvláštního určení

Domy zvláštního určení jsou určeny a uzpůsobeny pro seniory a zdravotně postižené osoby. Byty v těchto domech spadají do vlastnictví města Uničova, které město pronajímá a domovníkem je sdružení Bytpol – Uni s.r.o. Smlouva je vždy uzavírána na 1 rok a může být dále prodloužena. Činnost bytů se dodržuje na principu Smlouvy o nájmu bytu a Domovním řádem pro domy se zvláštním určením. Pokud chce občan, aby mu byl přidělen byt v domě zvláštního určení s poskytováním pečovatelské služby, lze zaslat žádost poštou nebo zajít osobně na adresu Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, která se nachází na ulici Bratří Čapků 662 (Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, 2015).

Senioři a zdravotně postižení

Stáří sebou přináší i řadu změn, převážně se změny týkají biologických a psychických požadavků. V tomto období některé potřeby nejsou již tak významné a člověk se více zajímá o svoji bezpečnost a jistotu. Člověk, aby zvládl takové stádium těžkých úkolů, musí si více všimnout sebe, svých potřeb, aby došlo k jejich uspokojení, ale zároveň se zhoršují psychické i fyzické pravomoci a ztrácí samostatnost. V případě, že jedinec není schopen uspokojit své potřeby, dochází k tomu, že je rozčarován a vzniká problémové vystupování (Hauke, 2014).

Do sociální sféry, charitativních a jiných aktivit se většinou rozumí zařazení jedinců, kteří jsou zdravotně postižení. Každý jedinec si vytváří svůj názor k postižení, ať už na základě své výchovy, prostředí, vlastních zkušeností nebo na velikosti informací. Jedinec

se zdravotním postižením je vnímán jako osoba, která potřebuje, aby o něho někdo pečoval, vyžaduje oporu, dozor a ochranu (Michalík, 2011).

„Stárnutí a stáří je specifický biologický proces, který je charakterizován tím, že je dlouhodobě nakódovaný, je nevratný, neopakuje se, jeho povaha je různá a zanechává trvalé stopy. Jeho rozvoj se řídí druhově specifickým zákonem. Podléhá formativním vlivům prostředí.“ (Dvořáčková, 2012).

Lidé se zdravotním postižením představují menšinu obyvatelstva v České republice tvořící dle způsobilých předpokladů přibližně 10% občanů. Tito lidé však dokážou běžně fungovat a aktivně ztvárňovat svůj život. Dosažené postižení je však pro jednotlivce přítěží, jelikož jim stoupá stres, denní aktivity jsou horší a jednatel je na delší dobu zatěžován. Přizpůsobení postižení je ovlivněno celou škálou faktorů, ať už jde o onemocnění z minulosti, věk, pohlaví, charakteristika osoby, rozsah sociální jistoty nebo stupeň frustrační tolerance (Ježorská, 2014).

PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části byly formulovány základní pojmy, které se dané problematiky týkají, a na jejich základě je čtenář seznámen s danou prací. Praktická část se věnuje klientům Centra sociálních služeb Uničov, příspěvkové organizace, která poskytuje 4 registrované sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Pečovatelská služba je dle §40, azylový dům pro muže a ženy a domov pro matky s dětmi v tísní dle §57, noclehárna dle §63). Vzhledem ke zvažování situace byl výzkum zaměřen pouze na službu, která zprostředkovává služby azylového domu pro muže a ženy bez domova. S těmito klienty byly prováděny osobní rozhovory, které byly zdrojem výstupů pro praktickou část.

6 Metodologie výzkumu

Praktická část je vypracována formou kvalitativní metody výzkumu, prostřednictvím které jsou vyhodnoceny odpovědi na výzkumné otázky.

Kvalitativní výzkum je známý tím, že probíhá delší dobu, je intenzivní a obsahuje malý záznam. Člověk, který kvalitativní výzkum provádí, registruje prostředí, ve kterém se ocitá, používá nahrávací nahrávky, nebo poskytnuté obrazové údaje, se kterými potom následně pracuje. Na základě získaných informací si buďto na místě nebo po ukončení pozorování provádí drobné záznamy, zaznamenává si komentáře, které mu byly poskytnuty a prostřednictvím kterých si pozorovatel udělá vlastní představu o prozkoumaném prostředí (Gavora, 2000). „Kvalitativní výzkum používá induktivní formy vědeckých metod, hloubkové studium jednotlivých případů, nejrůznější formy rozhovorů a kvalitativní pozorování. Cílem je získat popis zvláštností případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa.“ (Hendl, 2005, s. 63).

Polostrukturovaný rozhovor je považován za jednu z nejrozšířenějších forem, protože ovládá řešit spoustu neprospěchů jak nestrukturovaného, tak naopak strukturovaného rozhovoru. Na rozdíl od strukturovaného rozhovoru je polostrukturovaný rozhovor náročnější na přípravu. Autor rozhovoru si tvoří nějaký svůj obraz, který je pro tazatele relevantní. Toto schéma tvoří otázky, na které bude tazatel odpovídat. Otázky můžeme všelijak střídat, důležité je, abychom provedli rozhovor, který bude co nejvíce vytiženy. V některé části necháváme volbu přímo na tazateli, počínaje samotného podání či pořadí otázek a naopak v některé části musí být tazatel přesný k dodržení pořadí a formulace otázek. Polostrukturovaný rozhovor můžeme konat například v kancelářích či psychologických

ordinacích, ale i v klidném prostředí jako např. v restauracích a barech. Výhoda polostrukturovaného rozhovoru spočívá v tom, že dokáže odstranit nevýhody jak nestrukturovaného tak i plně strukturovaného rozhovoru a získat zároveň maximum jejich výhod (Miovský, 2006).

Dále praktická část stanovuje hlavní cíl bakalářské práce a její dílčí cíle. Popisuje výzkumný vzorek respondentů, kteří byli hlavní součástí rozhovorů. Analyzuje výsledky výzkumu, které následně interpretuje do grafů a tabulek, na základě kterých vzniká vyhodnocení a odpovědi na hlavní a dílčí cíle.

6.1 Cíl výzkumu a dílčí cíle

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda klienti azylového domu pro muže a ženy využívají sociální dávky. Pokud ano, jaké a jak dlouho?

1. dílčí cíl – Zjistit příčinu, na základě které se klienti ocitli v nepříznivé sociální situaci?
2. dílčí cíl – Využívají klienti pomoc, kterou daná služba poskytuje?
3. dílčí cíl – Je rodina nápomocná k řešení dané situace?
4. dílčí cíl – Zjistit, zda si klienti vyřizují sami sociální dávky, nebo jsou závislími na pomoci druhých?
5. dílčí cíl – Jsou klienti dostatečně informováni o nabídce sociálních služeb a na základě koho či čeho případné informace získávají?
6. dílčí cíl – Zjistit, co by klientům pomohlo, aby nebyli závislí na sociálních dávkách?

6.2 Výzkumné otázky

V předcházející podkapitole byly stanoveny cíle bakalářské práce, na které navázaly a byly vytvořeny následující výzkumné otázky:

1. Jaké jsou příčiny, na základě kterých se klienti dostali do nepříznivé sociální situace?
2. Jaké formy pomoci klienti při řešení životních situací využívají?
3. Je rodina nápomocná k řešení vzniklé situace?

4. Pobírají klienti sociální dávky, případně jaké?
5. Jak dlouho klienti pobírají sociální dávky?
6. Jsou klienti samostatní při vyřizování sociálních dávek, případně kdo jim s nimi pomáhá?
7. Mají klienti dostatečnou informovanost o sociálních dávkách a případně jak informace získávají?
8. Jaké možnosti by klientům pomohly, aby nebyli závislí na sociálních dávkách?

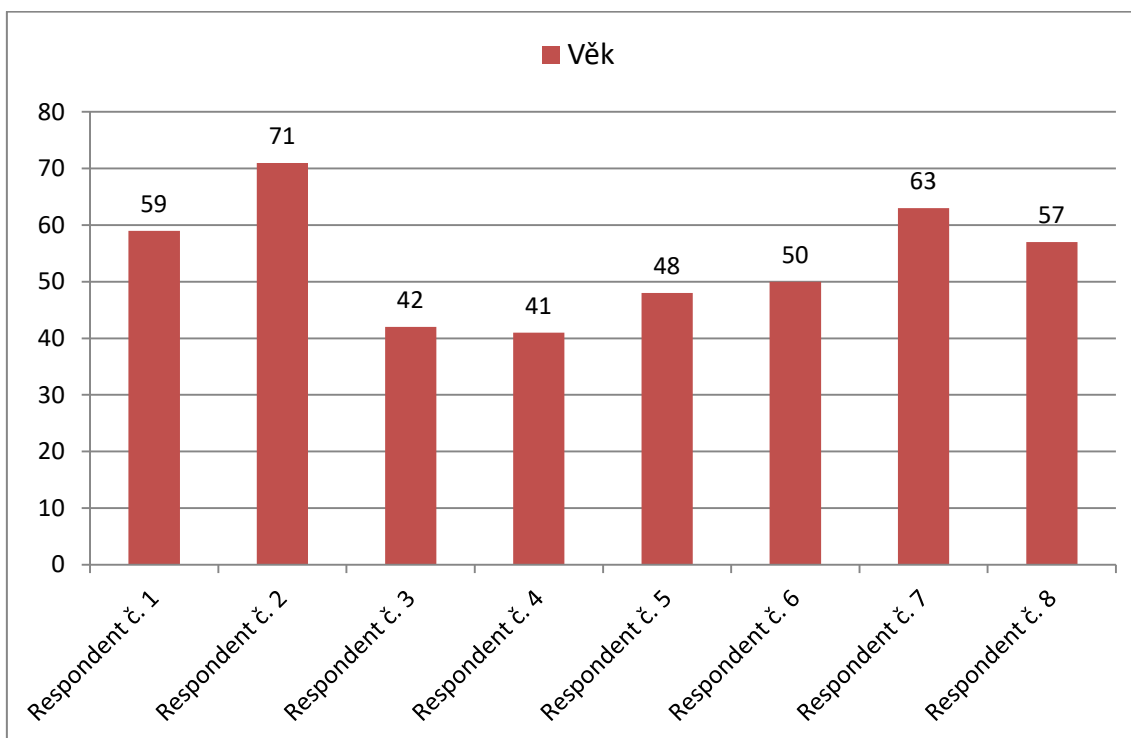
6.3 Výběr výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek představují klienti, kteří využívali v období od ledna 2019 do února 2019 sociální službu v azylovém domě pro muže a ženy. Osm respondentů bylo náhodně vytipováno z aktuálního seznamu přítomných mužů i žen, se kterými byly vedeny rozhovory k zjištění hlavního cíle a dílčích cílů. Rozhovory probíhaly v prostorách azylového domu, kde bylo zajištěno soukromí. Respondenti poskytli rozhovor pouze za předpokladu, že bude zachována jejich anonymita.

6.4 Realizace výzkumného šetření

Během dvou měsíců od ledna do února 2019 byl prováděn kvalitativní výzkum s klienty v azylovém domě pro muže a ženy formou rozhovorů. V daném období byla kapacita ubytovaných klientů téměř plná. Klienti byli ochotni spolupracovat a poskytovat informace pro daný výzkum.

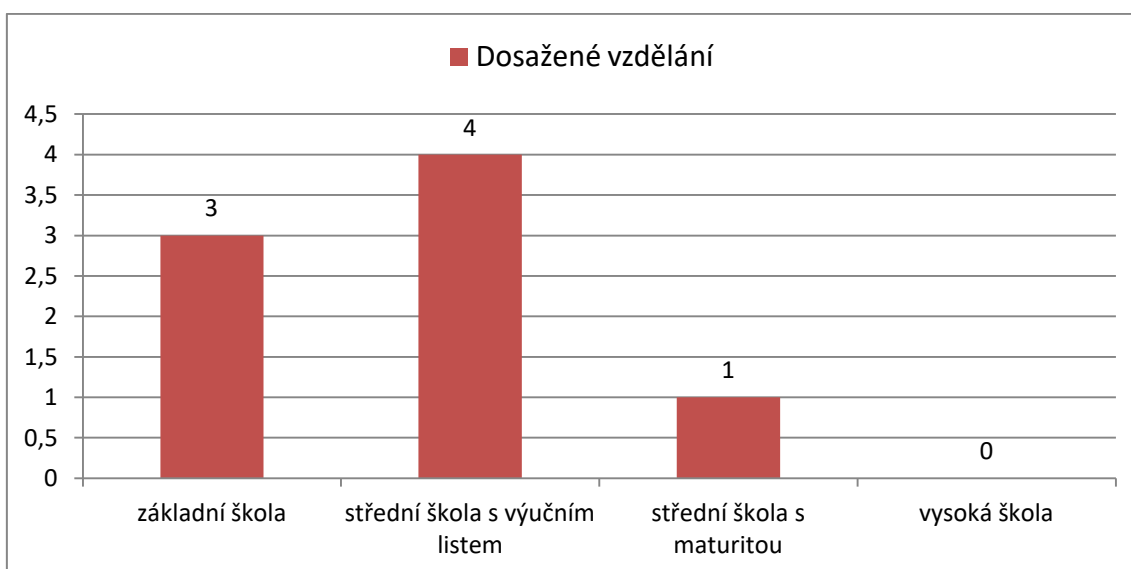
Graf č. 1: Věk



Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Z dané otázky bylo zjištěno, že vybranou klientelu v období za leden a únor tvoří věková kategorie 41 – 71 let, což je střední až vyšší věková hranice. Průměrná věková hranice z daných vybraných respondentů je téměř 54 let.

Graf č. 2: Dosažené vzdělání



Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Dosažené vzdělání u této zvolené klientely převažuje střední škola s výučním listem, dále se na dalším nejčastějším místě vyskytuje základní vzdělání. Pouze 1 klient uvedl střední školu s maturitou. Vysokoškolský titul nemá žádný klient.

Tabulka č. 1: Důvod ocitnutí se v nepříznivé životní situaci

Respondent č. 1	prodej rodinného domu
Respondent č. 2	byl podveden, podvodné jednání s nemovitostí
Respondent č. 3	rodinné neshody
Respondent č. 4	zrušení podnájemní smlouvy
Respondent č. 5	nedostatek financí, neplacení úvěru
Respondent č. 6	neprodloužení nájemní smlouvy a ztráta zaměstnání
Respondent č. 7	neplacení nájemného
Respondent č. 8	neobyvatelnost domu

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Z dané výzkumné otázky vyplývá, že příčinou, kterou se klienti azylového domu ocitli v nepříznivé životní situaci, je ztráta bydlení. Většina klientů přišla o bydlení prodejem rodinného domu nebo bytu, ať už ze strany rodičů či sourozenců. Dalším důvodem je ztráta zaměstnání a z tohoto hlediska nedostatek financí k úhradě nájmu. Dále neprodloužení nájemní smlouvy.

Tabulka č. 2: Analýza pomoci služby k řešení vzniklé situace

Respondent č. 1	ano - vyřizování dokumentů
Respondent č. 2	ano - vyřizování dokumentů
Respondent č. 3	ano - vyřizování dokumentů
Respondent č. 4	ano - vyřizování dokumentů
Respondent č. 5	částečně
Respondent č. 6	ano - hledání bydlení a zaměstnání
Respondent č. 7	ano - vyřizování dokumentů
Respondent č. 8	ano - vyřizování na úřadech, s ubytováním

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Z dané otázky je zřejmé, že služba, kterou klienti využívají, pomáhá. Ke klientům pracovníci přistupují individuálně dle klientových možností a schopností. Služba pomáhá prostřednictvím vyřizování dokumentů a formulářů, se kterými se klienti obrací na danou službu. U respondenta č. 1 služba pomáhá s vyřizováním a vyplňováním dokumentů, s orientací neznámého prostředí, jelikož se přistěhoval z jiného města. Služba respondenta také doprovázela k lékaři. Respondent č. 2 otázce moc neporozuměl a odpovídal nepřesně a vlastně jen uvedl, že mu služba pomáhá jen při nakupování, vyřizování dokumentů a více nevěděl. Respondentovi č. 3 služba poskytuje pomoc a podporu při vyplňování formulářů či dokumentů. Respondent č. 4 se neorientuje v problematice vyřizování dokumentů, proto mu služba poskytuje všeobecnou pomoc, ať už od základních věcí až po věci složitější. Respondent č. 5 využívá podporu služby jen částečně, jelikož je schopen si většinu věcí zajistit sám, je orientován. Respondent č. 6 zmínil, že mu služba pomáhá při hledání bydlení i zaměstnání formou rozesílání emailů. Respondent č. 7 se vyjádřil, že mu služba pomáhá hlavně s vyřizováním dokumentů, protože tomu vůbec nerozumí. Poslední respondent č. 8 využívá pomoc s vyřizováním na úřadech, s hledáním jiného ubytování, využívá pomoc při poskytování nového zázemí.

Tabulka č. 3: Pomoc ze strany rodiny

Respondent č. 1	ne
Respondent č. 2	ne
Respondent č. 3	ne
Respondent č. 4	ne
Respondent č. 5	ne
Respondent č. 6	ano - zprostředkování peněz, jídla, pomáhá finančně i s dítětem
Respondent č. 7	ne
Respondent č. 8	ano - vaří, pomáhá finančně

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Většina respondentů uvedla, že jim rodina vůbec nepomáhá. Ve dvou případech rodina pomáhá poskytnutím financí a stravy. Jednomu respondentovi rodina pomáhá s výchovou dítěte. Z tohoto tvrzení vychází, že klienti mají minimální podporu v rodině.

Tabulka č. 4: Čerpání sociálních dávek poskytované státem a jejich druhy

Respondent č. 1	ano - doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí
Respondent č. 2	ano - příspěvek na péči
Respondent č. 3	nepobírá dávky
Respondent č. 4	ano - doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí
Respondent č. 5	ano - doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí
Respondent č. 6	ano - doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí, přídavek na dítě
Respondent č. 7	ano - doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí
Respondent č. 8	ano - mimořádná okamžitá pomoc

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Na otázku, zda klienti pobírají nějaké sociální dávky poskytované státem, odpovědělo 7 respondentů kladně, tedy že pobírají nějakou sociální dávku. 6 respondentů pobírá dávky hmotné nouze. 5 respondentů pobírá doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí a 1 respondent pobírá dávku mimořádná okamžitá pomoc. 1 respondent nepobírá dávky hmotné nouze, ale využívá příspěvek na péči a zároveň pobírá starobní důchod. 1 respondent žádné sociální dávky nepobírá, jelikož je zaměstnaný, ale v současné době je v pracovní neschopnosti. 1 respondent pobírá dávky hmotné nouze a zároveň i dávky státní sociální podpory, a to přídavek na dítě.

Tabulka č. 5: Doba pobírání sociálních dávek

Respondent č. 1	spoustu let
Respondent č. 2	5 let
Respondent č. 3	nepobírá sociální dávky
Respondent č. 4	3 měsíce
Respondent č. 5	1 měsíc v současné době (dříve pobíral také)
Respondent č. 6	5 měsíců
Respondent č. 7	2 roky
Respondent č. 8	3 roky

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Výzkum potvrdil, že převážná většina respondentů pobírá sociální dávky, kromě 1 respondenta. 4 respondenti pobírají sociální dávky několik let, 3 respondenti pobírají sociální dávky několik měsíců, z čehož 1 respondent uvedl, že sociální dávky pobírá opakovaně.

Tabulka č. 6: Samostatnost při vyřizování sociálních dávek či případná pomoc

Respondent č. 1	pomáhá organizace
Respondent č. 2	pomáhá organizace
Respondent č. 3	nepobírá sociální dávky
Respondent č. 4	vyřizuje si sociální dávky sám, organizace pomáhá s dokumenty
Respondent č. 5	vyřizuje si sociální dávky sám
Respondent č. 6	vyřizuje si sociální dávky sám
Respondent č. 7	pomáhá organizace
Respondent č. 8	pomáhá organizace

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Polovina respondentů uvedla, že s vyřizováním sociálních dávek jim pomáhají sociální pracovníci dané organizace. 3 respondenti si sociální dávky vyřizují sami, z čehož 1 respondent využívá služeb organizace s pomocí vyplňováním dokumentů. 1 respondent nevyužívá pomoc organizace, ani si sociální dávky neobstarává sám, jelikož je vůbec nepobírá.

Tabulka č. 7: Informovanost o sociálních dávkách

Respondent č. 1	ano
Respondent č. 2	ano
Respondent č. 3	ne - nepobírá sociální dávky
Respondent č. 4	ne
Respondent č. 5	ano
Respondent č. 6	ano
Respondent č. 7	ano
Respondent č. 8	ano

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

6 respondentů si myslí, že jsou dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách. První respondent získává informace od pracovníků sociálních služeb. Respondent č. 2 využívá pomoc s vyřizováním ze strany organizace. Respondent č. 5 se v tomto ohledu orientuje, jelikož se v oblasti sociálních dávek nic zásadního nemění. Respondent č. 6 je informovaný prostřednictvím organizace a úřadu práce. Respondent č. 7 získává informace od pracovníků sociálních služeb i pracovníků úřadu práce. Posledního respondenta z těchto 6 respondentů, kteří jsou informováni o nabízených sociálních dávkách informuje sociální pracovnice. Pouze 2 respondenti z 8 respondentů nejsou dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách, z důvodu toho, že jeden respondent vůbec nevyužívá žádné sociální dávky a druhý respondent nedokázal více rozvést odpověď, a tudíž odpověděl pouze ne.

Tabulka č. 8: Motivační faktory nezávislosti na sociálních dávkách

Respondent č. 1	práce
Respondent č. 2	peníze
Respondent č. 3	nepobírá sociální dávky
Respondent č. 4	práce
Respondent č. 5	práce
Respondent č. 6	práce
Respondent č. 7	práce
Respondent č. 8	práce

Zdroj: vlastní zpracování z výzkumného šetření

Na otázku co by Vám pomohlo, abyste nebyl závislý na sociálních dávkách, odpovědělo 6 respondentů, že by jim pomohlo získat práci. 1 respondent odpověděl, že by mu pomohly peníze a pro 1 respondenta byla tato otázka irelevantní, protože nepobírá žádné sociální dávky.

7 Shrnutí praktické části

Na základě použitého kvalitativního výzkumu formou rozhovorů byly zjištěny výstupy na hlavní cíl i na dílčí cíle. Výzkum probíhal na základě náhodně vybraných respondentů – klientů azylového domu pro muže a ženy v Uničově. Prostřednictvím předem připravených otázek se dá předpokládat získání relevantních odpovědí od vybraných osmi respondentů.

První výzkumná otázka č. 1 zněla, jaké jsou příčiny, na základě kterých se klienti dostali do nepříznivé sociální situace? Hlavní příčinou, proč jsou v azylovém domě, je ztráta bydlení. Způsoby, proč přišli o bydlení je u každého klienta individuální. Důvodem je například prodej rodinného domu, byl okraden, z rodinných důvodů, zrušení a neprodloužení podnájemní smlouvy, finance a neplacení úvěru, přišel o práci, neplatil nájemné nebo z důvodu neobyvatelnosti domu.

Výzkumná otázka č. 2 zkoumala, jaké formy pomoci klienti při řešení životních situací využívají? Jednoznačnou odpovědí klientů, na kterých se všichni shodli, je, že využívají službu z hlediska její pomoci. Klienti si nechávají pomáhat zejména s dokumenty a s formuláři, které jim služba pomáhá vyplňovat. Dále klienti očekávají pomoc například při hledání zaměstnání, což pro službu znamená, že klienty upozorňuje na možné volné pracovní pozice, které by mohli vykonávat. Dále klientům služba pomáhá při hledání bydlení, či jiné alternativy, než být v daném zařízení. Někteří klienti nezvládají běžné věci a využívají pomoc dané služby zejména při komunikaci s úřady a řešení následné administrativy.

Výzkumná otázka č. 3 nám dala odpovědi na otázku, zda je rodina nápomocná k řešení vzniklé situace? Z daných odpovědí klientů vyplynulo, že jim rodina v dané nepříznivé situaci nepomáhá. Pouze u dvou klientů je rodina nápomocná, jak z hlediska financí, občerstvení a vaření. Jeden klient má dítě, na které rodina finančně přispívá.

Výzkumná otázka č. 4 zjišťovala odpovědi na otázku, jestli pobírají klienti sociální dávky, případně jaké? Z odpovědí na tuto otázku vyplynulo, že většina klientů azylového domu pro muže a ženy sociální dávky využívá. Nejčastěji využívané sociální dávky hmotné nouze jsou doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí. Další sociální dávky poskytované státem, které však klienti minimálně čerpají, jsou mimořádná okamžitá pomoc, příspěvek na péči nebo přídavek na dítě. Jedna klientka žádné sociální dávky nevyužívá, jelikož je zaměstnaná a v současné době je dlouhodobě v pracovní neschopnosti.

Výzkumná otázka č. 5 se zaměřovala na to, jak dlouho klienti pobírají sociální dávky? Ohledně délky pobírání sociálních dávek byly odpovědi různorodé. Někteří klienti pobírají sociální dávky dlouhodobě, někteří několik měsíců až let a 1 klient uvedl, že sociální dávky využívá opakovaně.

Výzkumná otázka č. 6 se zajímala, zdali jsou klienti samostatní při vyřizování sociálních dávek, případně kdo jim s nimi pomáhá? Na tuto otázku byly zjištěny odpovědi, které stanoví, že téměř polovina klientů využívá pomoc organizace při vyřizování sociálních dávek, tudíž jsou na pomoci druhých závislí. Menší část klientů je schopna si vyřizovat sociální dávky sama.

Výzkumná otázka č. 7 se zabývala otázkou, zdali jsou klienti dostatečně informováni o sociálních dávkách a případně jak informace získávají? Téměř všichni klienti jsou informováni o nabízených sociálních dávkách, a to jak prostřednictvím sociálních pracovníků, úřadů práce, tak i organizace.

Poslední výzkumná otázka č. 8 zjišťovala, jaké možnosti by klientům pomohly, aby nebyli závislí na sociálních dávkách? Na danou otázku téměř všichni klienti odpověděli, že by jim pomohlo získat práci. Můj osobní názor na to je takový, že spousta klientů pro tuto možnost bohužel nic nedělá a vyhovuje jim způsob života takový, jaký právě žijí. Důležité ji podotknout, že jeden klient zmínil, že by mu pomohly peníze, z čehož tedy také dle mého názoru vyplývá, že se tato možnost sama nevyskytne a musí pro to něco udělat.

Výzkum se zabýval také strukturou klientely, tedy zjišťováním věku klientů a jejich nejvyššího dosaženého vzdělání, které nebyly součástí hlavního cíle, ani dílčích cílů, ale jsou považovány za důležité. Z výzkumného šetření vyplynulo, že věk klientů azylového domu pro muže a ženy se pohybuje v rozmezí od 41 - 71 let, z čehož plyne, že klienti patří mezi starší populaci naší společnosti. Na otázku dosaženého vzdělání výzkum ukázal, že výběr respondentů tvoří převážně klienti základního či středního vzdělání s výučním listem, pouze 1 klient získal střední vzdělání s maturitou.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda klienti azylového domu pro muže a ženy využívají sociální dávky a pokud ano, jaké a jak dlouho. Výzkumný vzorek se skládal z osmi respondentů, kteří v době výzkumu, tedy od ledna do února 2019 využívali služby azylového domu. S respondenty byly prováděny rozhovory, prostřednictvím kterých byl zjištěn hlavní cíl práce i následné dílčí cíle.

Teoretická část se v úvodu zabývala popisem sociálních služeb, následně navazovala na příspěvek na péči. Věnovala se kapitole státní sociální podpory, kde je zmíněn její popis a druhy dávek státní sociální podpory. Navazuje kapitola o pomoci v hmotné nouzi, kde jsou popsány jednotlivé dávky spadající do tohoto odvětví. Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace je důležitou částí této práce, je popsána a rozdělena na registrované sociální služby, které poskytuje. Na teoretickou část navazuje praktická část, která byla zaměřena na kvalitativní typ výzkumu prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru. Formou výzkumných otázek byly zjištěny odpovědi na hlavní cíl práce a následující dílčí cíle. Z nejčastějších odpovědí bylo zjištěno, že klienti, kteří se potýkají především se ztrátou bydlení, využívají sociální dávky. Nejvíce jsou využívány dávky hmotné nouze, kterými jsou doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí. Méně časté, ale pobírané jsou dávky mimořádné okamžité pomoci, příspěvek na péči a přídavek na dítě. Ohledně délky pobírání sociálních dávek byly získány velice různorodé odpovědi. Klienti je pobírají několik měsíců, ale také několik let nebo i dlouhodobě. První dílčí cíl se zaměřoval na příčiny ocitnutí se v nepříznivé sociální situaci. Hlavním důvodem ocitnutí se v dané nepříznivé sociální situaci byla ztráta bydlení. Druhý dílčí cíl byl směřován k tomu, zda klienti využívají pomoc organizace. V této otázce si všichni klienti jednoznačně shodli, že pomoc využívají. Třetím dílčím cílem bylo zjistit, jestli rodina klientovi pomáhá při řešení jejich nepříznivé sociální situace. Téměř u všech klientů zněla odpověď, že jim rodina nepomáhá. Čtvrtým dílčím cílem bylo zjistit samostatnost klientů při vyřizování sociálních dávek nebo závislost na pomoci druhých. U tohoto dílčího cíle bylo potvrzeno téměř polovinou klientů, že si nechávají pomáhat ze strany organizace. Pátý dílčí cíl zněl, zda jsou klienti dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách a případně prostřednictvím koho či čeho informace získávají. Z reakcí klientů vyplynulo, že jsou informováni, a to jak od sociálních pracovníků, úřadů práce, tak i od organizace. Posledním dílčím cílem bylo zjistit, co by klientům pomohlo k nezávislosti na sociálních dávkách. Převážná většina klientů se shodla na tom, že k nezávislosti potřebují najít si práci.

Seznam zkratk

atd.	a tak dále
aj.	a jiné
ČR	Česká republika
tzv.	tak zvaně
ÚP	Úřad práce
PnP	příspěvek na péči
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
SSP	státní sociální podpora
KČ	Koruna česká
CSS	Centrum sociálních služeb
ZSS	zařízení sociálních služeb

Seznam grafů a tabulek

<i>Graf č. 1: Věk</i>	37
<i>Graf č. 2: Dosažené vzdělání</i>	37
<i>Tabulka č. 1: Důvod ocitnutí se v nepříznivé životní situaci</i>	38
<i>Tabulka č. 2: Analýza pomoci služby k řešení vzniklé situace</i>	39
<i>Tabulka č. 3: Pomoc ze strany rodiny</i>	40
<i>Tabulka č. 4: Čerpání sociálních dávek poskytované státem a jejich druhy</i>	41
<i>Tabulka č. 5: Doba pobírání sociálních dávek</i>	42
<i>Tabulka č. 6: Samostatnost při vyřizování sociálních dávek či případná pomoc</i>	42
<i>Tabulka č. 7: Informovanost o sociálních dávkách</i>	43
<i>Tabulka č. 8: Motivační faktory nezávislosti na sociálních dávkách</i>	44

Seznam bibliografických zdrojů

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN isbn80-85931-79-6.

HAUKE, Marcela. *Zvládání problémových situací se seniory: nejen v pečovatelských službách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5216-7.

HAVLÍKOVÁ, Jana a Olga HUBÍKOVÁ. *Role sociální práce a uplatňování situačního přístupu v rámci řízení o příspěvku na péči*. Praha: VÚPSV, 2015. ISBN 978-80-7416-216-9.

HEJKAL, Tomáš a Magdalena ŠVÁCHOVÁ. *Průvodce státní sociální podporou: kompletní výklad dávek státní sociální podpory s uvedením příkladů a zákon o státní sociální podpoře*. Praha: Kredo, 1995. ISBN 80-901593-8-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

JANEČKOVÁ, Eva, Hana ČIBEROVÁ a Petr MACH. *Průvodce systémem poskytování sociálních služeb: řešení základních problémů poskytování sociálních služeb, vzory používaných formulářů, náležitosti smlouvy*. Olomouc: ANAG, [2016]. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-009-6.

KISVETROVÁ, Helena a Šárka JEŽORSKÁ. *Osoby se zdravotním postižením: vybrané kapitoly I*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4064-4.

Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020. Praha: MPSV, 2013. ISBN 978-80-7421-072-3.

KRÁLOVÁ, Jarmila a Eva RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy*. 4. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-748-5.

KREBS, Vojtěch a Ladislav PRŮŠA. *Státní sociální podpora*. Praha: Grada, 2002. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-247-0065-4.

KREJČÍŘOVÁ, Olga a Ivana TREZNEROVÁ. *Sociální služby*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3692-0.

MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3.

MICHALÍK, Jan. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-859-3.

MILÁ, Tereza. *Dávky a služby sociální péče*. Hradec Králové, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Ústav sociální práce. Vedoucí práce PhDr. Ondřej Štěch, Ph.D.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN isbn80-247-1362-4.

NEVRTAL, Jindřich a Milan BÁRTA. *Slovník státní sociální podpory*. Brno: CERM, 2000. ISBN 80-7204-135-5.

PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ. *Bezdomovectví*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0.

Státní sociální podpora: stručný průvodce dávkami státní sociální podpory = State social support : a brief guide to state social support benefits in the Czech Republic. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005. ISBN 80-86878-28-7.

ŠKÝVAROVÁ, Martina. *Subjektivní potřeba osob bez domova být informován o poskytovaných sociálních službách a sociálních dávkách*. Olomouc, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Cyrilometodějská teologická fakulta. Katedra křesťanské sociální práce. Vedoucí práce Mgr. Martin Bednář, Ph.D.

ŠTĚCHOVÁ, Markéta a Marina LUPTÁKOVÁ, KOPOLDOVÁ, Bedřiška, ed. *Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie: závěrečná zpráva*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-069-4.

VIERECKL, Michael, Daniela LIDINSKÁ a Petra VOTOČKOVÁ. *Určitě si poradíte 2015: praktické rady pro životní situace, kdy potřebujete zdravotní a sociální služby*. Praha: FM solutions, 2015. ISBN 978-80-905989-4-2

Internetové zdroje

Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace [online]. Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace, ©2010-2015 [cit. 2018-09-20]. Dostupné z: <http://www.cssunicov.cz/>

ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách [online] © AION CS, 2018 [cit. 2018-08-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108?text=z%C3%A1kon+o+soci%C3%A1ln%C3%ADch+slu%C5%BEb%C3%A1ch#cast1>

ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 14. března 2006 o pomoci v hmotné nouzi [online] © AION CS, 2018 [cit. 2018-10-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-111?text=pomoc+v+hmotn%C3%A9+nouzi>

ČESKO. Zákon č. 117 ze dne 26. května 1995 o státní sociální podpoře [online] © AION CS, 2018 [cit. 2018-09-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Pomoc v hmotné nouzi, ©2018, [cit. 2018-09-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/5>

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Otázky rozhovoru

Příloha č. 2 - Přepis rozhovoru – respondent 1

Příloha č. 3 - Přepis rozhovoru – respondent 2

Příloha č. 4 - Přepis rozhovoru – respondent 3

Příloha č. 5 - Přepis rozhovoru – respondent 4

Příloha č. 6 - Přepis rozhovoru – respondent 5

Příloha č. 7 - Přepis rozhovoru – respondent 6

Příloha č. 8 - Přepis rozhovoru – respondent 7

Příloha č. 9 - Přepis rozhovoru – respondent 8

Příloha č. 1 – Otázky rozhovoru

1. Jaký je Váš věk?
2. Jaké máte dosažené vzdělání?
3. Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?
4. Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?
5. Pomáhá Vám rodina a známí?
6. Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?
7. Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?
8. Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?
9. Jste dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách?
10. Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

Příloha č. 2 - Přepis rozhovoru – respondent 1

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 1 s nahráváním souhlasil.

1) Jaký je Váš věk?

No v dubnu budu mít 60.

2) Jaké máte dosažené vzdělání?

Vyučila jsem se.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

No to je to, že jsem se dostala až do Uničova, no to je dlouhy. Tak bydlela jsem v Prostějovičkách 54 roku, maminka pořád, že to dá bráchovi barák no tak brácha ho potom prodal tak mi nic jiného nezbylo tak na azylák do Prostějova. No tam jsem byla v Prostějově na azyláku a tak pak sem ztratila no ztratila, ztratila občanku no celou peněženku jakoby že, co sem tam měla občanku že a tak sem se ocitla v Olomouci pak sem začala s tym to koleno sem nemohla na něj ani na nohu ani stoupnout no napřed mě vytáhli vodu a pak sem šla na kontrolu za 10 dní a už si mě nechali v nemocnici, nějakou operaci nebo co to bylo a no a pak sem se mě dali na Kopeček na 2 měsíce byla sem tam teda 3 měsíce no a chtěla jsem se vrátit do Prostějova, jenomže tam bylo obsazeny, tak sem se ocitla tady. Hlavní důvod je rodina že sem přišla o barák.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

Nojo. Co nevím tak se zeptám, z toho začátku chodili semnou že, třeba na polikliniku když jsem šla, tak mě doprovodil někdo, protože to tady vůbec neznám a su tady jak úplně někde jinde.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

No tak, rodina, rodina je daleko, nepomáhají.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

To sou takovy ty odborný tyto blbá. „Já dám tedy příklad, takže pobíráte.“ Jo. „Doplatek na bydlení?“ Jo doplatek na bydlení no bydlení jo. „Příspěvek na živobytí?“ Jo. „Nějakou jinou ještě?“ Ne jinou já nevím.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

No tak jak si to mam pamatovat. Dost dlouho. Co sem byla na azylaku už. To Vam neřeknu, to ja sem měla uraz té tady hlavy, to tady de vidět, sem měla kousek lebky jako pryč no a tak mě to, já si jako děcka co se narodili pamatuju ale tady toto to ne.

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Pomáhá. „Řekla bych organizace tedy tato organizace.“ (kývání hlavou ano).

9) Jste dostatečně informování o nabízených sociálních dávkách?

Ano. „Prostřednictvím koho nebo čeho informace získáváte?“ Ticho. „Od pracovníků?“ Ano.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

Co by mě pomohlo, tak jak to mam říct. No tak su napul žebrák už, tak to práce do práce jít ale takovy kdo mě kdo vezme už.

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.

Příloha č. 3 - Přepis rozhovoru – respondent 2

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 2 s nahráváním souhlasil.

1) Jaký je Váš věk?

71

2) Jaké máte dosažené vzdělání?

Tak to sem učil na zedníka.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

To nevím. Tady? Cigáni mi ukradli barák. Sem měl barák velkej.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

Jo nakupovat a tak s papírama.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

To nevím, nevím, ne.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

Příspěvek na péči.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

5 let.

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Tady.

9) Jste dostatečně informování o nabízených sociálních dávkách?

No.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

To nevím. Kdyby mě poslali peníze 20.000 (smích) to by mě pomohlo.

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.

Příloha č. 4 - Přepis rozhovoru – respondent 3

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 3 s nahráváním souhlasil.

1) Jaký je Váš věk?

42

2) Jaké máte dosažené vzdělání?

No učiliště mám střední odborné.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

No rodinné barák byl matky a nechcu zas vykládat o rodinné vztahy, ale prostě to byl matky barák a odtamtud mě jak kdyby dala pryč, protože potřebovala peníze, aby ten barák mohla prodat. Takže rodinné důvody.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

Ja nevím ja sem se zatím jako byla i nebyla zatím si všechno co sem chtěla řešila sama ale jako sou tady případy že třeba potřebuju s něčím poradit tak jako jo. No jo s některejma jo, když potřebuju poradit s některejma dokladama, papírama.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

Ne. Zamnou jezdí sice syn, ale tak to jezdí na návštěvu.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

Já mám neschopenku. Ze sociálky nemám vůbec nic, beru jenom tu neschopenku.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

Nepobírám. Všichni říkají že si žiju nadstandard (smích).

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Neberu dávky, říkám že sem ojedinělej případ (smích). Su samostatná jednotka (smích).

9) Jste dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách?

Já to vím tady vod ženskej jak to mají zhruba jo takže.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

Nejsem závislá. Já skončím neschopenku a vrátím se tam, kde sem dělala, nebo teda tam mě držíjou místo teda. Sice vrátit se tam moc nechcu, ale mam to domluveny, protože mam nějaký zdravotní taky problémy, že mám i s tou váhou mám jít na toho bandáž toho žaludku a potom že by mě potom ten břuch nějak odkrojili že sem zdravotni problémy taky sem nějaký měla, ale že mi to podrželo to místo, že se tam budu moct vrátit, takže nemám problém, že bych si vlastně musela hledat práci nebo tak takže tam mám slíbeny, že se tam můžu vrátit, říkám že sem ojedinělej případ (smích).

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.

Příloha č. 5 - Přepis rozhovoru – respondent 4

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 4 s nahráváním souhlasil.

1) Jaký je Váš věk?

41

2) Jaké máte dosažené vzdělání?

Základní.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

Máti jako měla no přes máti ona si zažádala do domova důchodců no a tak sem musel opustit byt a tak sem se dostal na ulici no.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

Ehm (ano). Hodně dobře. Se vším s papírama nebo tak všechno, základní věci a tak.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

Né akorát sociálka.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

Ehm (ano). 3400,-Kč. Příspěvek na živobytí. Jako na bydlení to mi sociálka platí taky.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

3 měsíce.

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Já sem si je vyřídil sám akorát s papírama mě tady pomáhají sociální služby. Jestli je to tady nebo na charitě to je jedno, to taky patří k tomu.

9) Jste dostatečně informování o nabízených sociálních dávkách?

Nemám přehled, ale vždycky to mám, aby to tady bylo dvacátýhopátýho no, po termíně no se to někdy taky opozdí ale jakoby většinou že to je do dvacátýhopátýho.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

Nějaká práce, ještě chodím na pracák.

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.

Příloha č. 6 - Přepis rozhovoru – respondent 5

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 5 s nahráváním souhlasil.

1) Jaký je Váš věk?

Bude mi letos 49.

2) Jaké máte dosažené vzdělání?

Úplně střední odborné s maturitou.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

No hlavně finance. Měl jsem úvěr, přišel sem o barák a všecko.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

Částečně.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

No v podstatě já už nikoho nemám kromě dcery a té akorát pokud můžu tak pomůžu já akorát.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

No sociální tu hmotnou nouzi nebo jak to je a doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

No teď od půlky ledna. To je tak měsíc a předtím sem byl jako vyhozenej z úřadu práce na půl roku, předtím sem to pobíral půl roku, předtím sem byl půl roku zaměstnanej (smích) jo no prostě to mám tak na střídačku

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Ne to si vždycky všechno vyřídím sám.

9) Jste dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách?

Jo, jo. „Prostřednictvím koho nebo čeho informace získáváte?“ No u tech sociálních dávek je to v podstatě furt stejně tam se to jako moc nemění a co se týká třeba práce tak to jako pracák, počítač a hromadu jako přes známy.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

No najít si práci a vydělávat (smích).

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.

Příloha č. 7 - Přepis rozhovoru – respondent 6

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 6 s nahráváním souhlasil.

1) Jaký je Váš věk?

51 mi bude teď v dubnu no tak 50.

2) Jaké máte dosažené vzdělání?

Střední odborný učiliště.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

No za prvé sem přišla o práci z důvodu nemoci dlouhodobé teda a přišla sem vlastně o bydlení, protože sem byla jenom v podnájmu a majitel prostě volal potřeboval uvolnit byt a neměla sem kam jít takže sem zůstala tady pak sem byla na azylu pro matky s děckama no a pak zase zpátky sem.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

Určitě. Pomáhají mě hledat bydlení jako jak tady nebo mejly rozesílat na různý zaměstnání a takovy.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

Jo mám tady rodiče no pomáhají. Pěněžitě, nebo jídlo nebo na malyho mě nakupujou.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

Hmotnou nouzi. Doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí, přídavky na malýho no a výživný to mi posílá jako otec.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

Ted'ka tu hmotnou nouzi? Od září od loňska od září do srpna se byla vlastně sem dělala. Tak 5 měsíců.

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Ano, chodím si tam sama.

9) Jste dostatečně informování o nabízených sociálních dávkách?

Jo. Ano. „Prostřednictvím koho nebo čeho informace získáváte?“ Přímo tam od paní jako ke keré chodím takže tam na úřade tam vždycky dají když je něco nového tak mi to dají aji papírově mi to vytisknou abych věděla co a jak. Organizace tady určitě, když potřebuju se na něco zeptat tak jako poradíjou mi nebo zjistíjou nebo na nástěnkách je všechno vyvěšeny.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

Zaměstnání.

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.

Příloha č. 8 - Přepis rozhovoru – respondent 7

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 7 s nahráváním souhlasil.

1) Věk

Je mi 63 let.

2) Dosažené vzdělání

Mám základní školu.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

Byl jsem přes zimu bez práce, neměl jsem na nájem, v Technických službách mi chtěli pomoci, ale už dluhy řeší soud. Chtěl jsem nájem doplatit, už bylo pozdě. Byt dali někomu jinému. Byt byl městský. Myslím, že byl na mě udělanej podvod. Ještě mi vyhrožovali pokutou, pokud se nevystěhuju. Hrozně mě to mrzí, a to jsem dělal pro město zadarmo. Často mě u toho vyfotili, tak jsem jim řekl, nefoťte mě, jsem černej.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

No pomáhají hlavně s papírama, já jsem na to blběj nerozumím tomu.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

Příbuzní jsou všichni mrtví.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

Ano, doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

Ne moc dlouho, asi 2 roky. Dělán často brigády načerno, nechcou mi dávat pracovní smlouvy ze zdravotních důvodů. Taky jsem v důchodovém věku, tak mi taky proto nedají pracovní smlouvu. Práce mám hodně, ale bez smlouvy. Dělán pomocný, výkopový práce. Na důchod nemám nárok, nemám odpracovaný roky, chybí mi ještě 3 roky. O důchod jsem žádal vlani.

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Pomáhajú mi pracovníci azylového domu. Papíry neumím vyplňovat a taky na to nevidím (smích).

9) Jste dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách?

Říkají mi pracovníci tady na azyláču, chodím se ptát do kanceláře a vždycky mi všechno vysvětlí, ale stejně tomu nerozumím (smích). A taky mi pomáhají na sociálce. Sociální pracovnice mi řekne, že mám jít na sociálku, tak tam jdu.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

Zaplatit dluhy u města, abych mohl požádat znova o byt. No a práce na smlouvu.

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.

Příloha č. 9 - Přepis rozhovoru – respondent 8

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Spěváková, DiS. a 3. rokem studuji na Univerzitě Palackého v Olomouci obor pedagogika – veřejná správa. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Klienti Centra sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace a jejich využití sociálních dávek.“ Výzkum probíhá formou rozhovorů, na které mi budete s Vaším souhlasem odpovídat. Rozhovory budou zcela anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro moji bakalářskou práci. Při rozhovoru Vás budu nahrávat do telefonu. Nahrávky budou sloužit pouze k přepisu rozhovorů do mé bakalářské práce a k žádným jiným účelům. Následně budou nahrávky vymazány.

Respondent 8 s nahráváním souhlasil.

1) Věk

57

2) Dosažené vzdělání

Základní.

3) Důvod, z jaké příčiny jste se ocitl/a v nepříznivé životní situaci?

Jsem se rozvedl, hodně pil, přišel jsem o bydlení, kde jsem bydlel s matkou. Matka bydlí v domě s pečovatelskou službou. Byt, kde jsem bydlel má někdo jinej a je teď v hrozném stavu.

4) Pomáhá Vám služba, kterou využíváte k řešení Vaší situace?

Pomáhají mi s vyřizováním na úřadech, s ubytováním a prostě zázemí.

5) Pomáhá Vám rodina a známí?

Matka mi vaří, chodím k ní na oběd a někdy mi půjčí nebo dá peníze.

6) Pobíráte nějaké sociální dávky poskytované státem? Pokud ano, jaké?

Teď jen mimořádnou okamžitou pomoc, protože mě vyhodili z pracáku. Předtím jsem bral doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí.

7) Pokud pobíráte sociální dávky, jak dlouho je pobíráte?

Asi 3 roky. Předtím jsem chodil do práce a všechno a platil si všechno sám.

8) Vyřizujete si sami sociální dávky, nebo Vám s nimi někdo pomáhá?

Neumím si nic vyřídit, nerozumím tomu. Je to strašně složitý. Nejvíc mi pomáhají tady pracovníce na azylovém domě. Chodijou semnou na úřady, protože nikde nevím, kam mam jít, nebo co mam říkat, prostě tomu vůbec nerozumím.

9) Jste dostatečně informováni o nabízených sociálních dávkách?

Informuje mě pořád dokola sociální pracovníce, ale já tomu nerozumím.

10) Co by Vám pomohlo, abyste nebyl/a závislým/závislá na sociálních dávkách?

Najít si práci, ale rači bych chtěl důchod invalidní.

Děkuji Vám za poskytnutí rozhovoru.